СВОБОДА

LIBERTY

Часопись для руского народа въ Америцѣ и органъ „Руского Народного Союза“.

Рôкъ X. — Олифантъ, Па. Четверъ 21-го Серпня 1902. — Число 34.

Переглядъ тыждневый.

Що стане ся зъ американьскою прасою за кôлька лѣтъ?

Таке пытане насувае ся мимоволѣ кождому, хто бачно слѣдить за ходомъ подѣй въ житю американьскои суспôльности. Що стане ся зъ прасою, котра е важнымъ просвѣтнымъ жереломъ, на що зôйде ся сучасна керма загальнои опініи?

Всѣ найбôльшіи дневники въ Сполученыхъ Державахъ, всѣ найповажнѣйшіи и найпопулярнѣйшіи часописи переходять постепенно въ руки капиталістôвъ, себъ то однои касты людей, а тымъ самымъ стають ся потайнымъ ворогомъ загалу. Въ слѣдъ за сею змѣною иде фальшивый напрямъ на просвѣтнôмъ поли, злі информаціи читаючои публики и безлѣчь иншого лиха. Словомъ, бôльша частина американьскои прасы служить днесь тому, хто еѣ купивъ. А капиталісты ступають дальше и дальше въ тôмъ напрямѣ. Не жалують працѣ нѣ гроша, не оглядають ся на нѣщо и можна смѣло твердити, що за кôлька лѣтъ всѣ часописи въ Сп. Державахъ перейдуть на ихъ власность.

На дняхъ зъорґанізували они въ Ню-Йорку акційну спôлку, пôдъ фірмою »Пітеръ Ф. Калієръ & Сонъ«, яка взяла собѣ за цѣль выкупити всѣ часописи въ державѣ Ню-Йоркъ. Спôлка мае до розпорядимости ажь 10 міліонôвъ доларôвъ. Буде отже за що купити Ню-Йорску прасу, а опôсля прійде черга на Пенсилвенію, Вирджінію, Огайо, Илинойсъ и цѣлу Америку.

Въ арміи Спол. Державъ зайшла сими днями поважна змѣна. Именно уступивъ зъ дотеперѣшного становища начальный вождъ арміи ґен. Майлсъ. Єго наслѣдникомъ именовано ґенералъ-майора С. М. Б. Йонґа. Змѣна наступила зъ тои причины, що ґен. Майлсъ скôнчивъ дня 9. с. м. 65-ый рôкъ житя, себъ-то доживъ вѣка, въ котрôмъ пôсля права кождый офіцеръ чи урядникъ Сп. Державъ мусить уступити зъ постôйнои службы. На ихъ мѣсце приходять новій люде зô свѣжимъ засобомъ силъ и енерґіи.

Филипиньскій власти увязнили и выточили процесъ 83. членамъ тайнои політичнои орґанізаціи, званои »Катипунанъ«. Було се зъ першу релиґійне товариство, яке взяло собѣ за задачу вôдлучити филипиньскихъ католикôвъ вôдъ Риму и основати независимый народный костелъ. На нещасте найшло ся въ товаристве кôлькохъ „політичныхъ перевертнѣвъ“, котрі почали мрѣти о независимости рôдного краю. За таку провину арештовано найдѣяльнѣйшихъ членôвъ орґанізаціи, ну, и звѣсно, що ихъ жде. Пôдъ правлѣнемъ деспотôвъ не вôльно мрѣти о независимости.

Недалеко Викайсъ (ост. Мінденео) напавъ дня 13. с. м. вôддѣлъ Морôвъ на невеличку пікету американьского вôйска зъ 27-го пол. пѣх. Оденъ офіцеръ и оденъ вoякъ полягли, а кôлькохъ е раненыхъ. На вôдгомôнъ стрѣлôвъ прибѣгла на пôдмогу Американцямъ дижурна компанія вôйска, але Морôвъ вже не було. Сейчасъ по нападѣ подали ся въ безпечне мѣсце, де не можна ихъ було здоганяти. Пôслано лише за ними градъ куль, котрі положили труломъ кôлькохъ ворогôвъ. Атакуючі Моры походили зъ уфортифікованого мѣста Бакольодъ, столицѣ султана. Сей нападъ рѣшить мабуть о доли мѣста, бо Американцѣ гадають заняти его и обсадити вôйскомъ.

Ходить чутка, що католицкі монахи, котрыхъ американьске правительство выгонить на чотыри вѣтры зъ Филипинôвъ, продали свои розлоги добра американьскимъ синдикатамъ. Ватиканъ въ страху зъ тои причины, бо всѣ монашіи добра уважавъ доси папа за свою власнôсть. Наколи-бъ монахи дѣйсно продали свои добра на Филипинахъ, такъ бувъ бы се очевидный »бунтъ«.

Венезуельскимъ революціонерамъ поводить ся о много лѣпше вôдъ колюмбійскихъ. Минувшого тыждня звели они головну битву зъ правительственною арміею недалеко Барцельоны и вôднесли свѣтлу побѣду. Президентъ стану Барцельоны, Мартінъ Маркано, 8 ґенералôвъ, 23-охъ полководцѣвъ, около 5000 вôйска и 23-тысячне мѣсто Барцельона пôддали ся на ласку и неласку революціонистôвъ. Въ битвѣ полягло около 200 людей. Не знати одначе, чи ся побѣда выйде на здоровле ворохобникамъ. Телеґрамы доносять, будь то бы були они на стôлько необачными, що збомбардували и знищили цѣле мѣсто Барцельону. Не ощадили навѣть консулятъ Сп. Державъ. Наслѣдкомъ сего приказало центральне правительство комендантови военного корабля „Топіка“ высадити на берегахъ Венезуелѣ вôддѣлъ морякôвъ. Те саме здѣлали нѣмецкі, италійскі у анґлійскі кораблѣ для обороны интересôвъ своихъ пôдданыхъ. Венезуеля буде найнещасливѣйшою пôдъ сонцемъ, наколи тѣ державы схочуть теперь господарити у нѣй подôбно, якъ свого часу у Хинахъ.

Вѣденьскій дневникъ »Neue Freie Presse«, а за нею й американьскі часописи подали минувшого тыждня сумну але правдиву вѣстку про причину рôльничого страйку въ схôднôй Галичинѣ. Звучить она такъ: »Нѣчо иншого, якъ безмежна, чорна нужда, горша вôдъ смерти страшнои, спонукала той нещасный, зъ голоду и недолѣ апатичный нарôдъ до заворушень и великого страйку. Вôдъ многихъ лѣтъ мре пересѣчно у схôднôй Галичинѣ 50 тысячь людей зъ голоду. Денна платня для робôтника мущины выносить тамъ вôдъ 8—16 центôвъ денно, а женщины зачисляють ся до щасливыхъ, наколи запрацюють 4 до 8 центôвъ. О мяснôй поживѣ нема що й говорити, хлѣбъ зачисляе ся у нихъ до рѣдкихъ ласощѣвъ, а рôльничій робôтникъ живить ся зъ родиною нужденною зупою зъ картофель або травъ, вареныхъ на водѣ. Супротивъ сего треба стоичнои вдачѣ мало-руского народа, абы не вырѣзати жорстоку суспôльнôсть (шляхту), котра такъ страшно его кривдить.“

Прямо, хоче ся плакати, читаючи той осудъ свѣта про недолю нашого народа. А польска шляхта все еще не чуе и не бачить сего, все ще выдумуе новій средства гнету и драчѣ. Она опамятае ся мабуть ажь тодѣ, коли воскреснуть Ґонты и Желѣзняки, якъ Галичина перемѣнить ся въ другій Гумань.

Грошей, грошей и ще разъ грошей — кричить деспотичный царскій урядъ тай нѣколи не може наѣсти ся ними. Міністеръ скарбу, Вите, вже вôдъ кôлькохъ тыжнѣвъ старае ся въ имени свого правительства затягнути въ ню-йорскихъ капиталістôвъ нову позичку. Мае она выносити величезну суму, бо ажь 2.310 міліонôвъ рублѣвъ. Панъ Вите переконаный очевидно, що спина россійскихъ пôдданыхъ, загартована нагайками, понесе ще и сей тягаръ... Въ Росіи все ще такъ думають. Прійде хвиля одначе, въ якій нарôдъ зажадае рахунку зъ тыхъ грошей, прійде незабаромъ. Лише заслѣпленый россійскій урядъ, подôбно якъ и польска шляхта въ Галичинѣ, не знають нѣчого о нѣй.

Хочь коронованй головы Европы скружають себе потрôйнымъ муромъ, то все таки не въ силѣ сховати своихъ тайнъ передъ очами и ухами свѣта. Парижскій „Matin“ доносить, що нѣмецкій престолонаслѣдникъ, 20-лѣтный Фридерикъ Вильгельмъ, сильно посваривъ ся зô своимъ батькомъ, цѣсаромъ Вильгельмомъ. Хоче навѣть зречи ся всякихъ правъ до престола. Причиною колотнечѣ мае бути женщина. Принцъ залюбивъ ся въ гарнôй Американцѣ, паннѣ Дейкосъ. Що бôльше, попрісягъ ей, що оженить ся зъ нею, а на конци заручивъ ся. Цѣсарь нѣякъ не хоче позволити на таке супруже, бо дежь можливо, абы цѣсаревичь женивъ ся зъ нерôвною собѣ, простою Американкою? Свѣтъ валить ся!... И ось двôрскій скандалъ.

НОВИНКИ.

КАЛЕНДАРЬ.

Серпень		
21	Ч.	Емиліяна, Леонида
22	П.	Матія апост
23	С.	Лаврентія муч.
24	Н.	10. по Сош. Евпла
25	П.	Фотія и Аникиты
26	В.	Максима
27	С.	Михея-прор.

— **Страшный** розбишака Гари Трейси скôнчивъ оногды самоубійствомъ. Якъ мы вже свого часу доносили убивъ вôнъ въ своимъ житю 10-охъ, ранивъ 12-охъ а обôкравъ и ограбивъ кôлька сотъ особъ. Зъ вязницѣ утѣкавъ кôлька разôвъ, а коли послѣдный разъ утѣкъ зъ вязницѣ въ Сейлемъ, Ореґ. застрѣливъ трехъ сторожôвъ, одного шерифа и смертельно ранивъ 3-охъ депутôвъ, котрі хотѣли его зловити. Замордувавъ навѣть свого товариша, Мерила, що разомъ зъ нимъ утѣкъ зъ арешту. За утѣкачомъ пустило ся кôлька оружныхъ вôддѣлôвъ, але нѣякъ не могли зловити его въ свои руки. Розбишака вырывавъ ся имъ, наче вюнъ. Ажь передъ кôлькома днями окружили его кôлька-сотъ людей на поляхъ близь Фолавсъ, Ваш. Трейси боронивъ ся довго, та коли одержавъ тяжкій пострѣлъ въ ногу а въ додатку нестало муниціи, стрѣливъ собѣ въ голову и погибъ вôдъ разу. Людемъ, котрі привезли его трупа выплачено 5000 дол. нагороды, бо таку суму призначило правительство за голову розбишаки.

— **Мурашковый** дощь упавъ въ Туринѣ и выкликавъ чималый переполохъ мѣжь забобонными жителями. Мурашки покрыли мѣсцями землю на 2 цалѣ грубо. Се чудне явище приписують ученй воздушнôй трубѣ, котра забрала въ Африцѣ безлѣчь мурашокъ и перекинула ихъ ажь до Европы.

— **Двôрскій** поѣздъ, якимъ ѣхала грецка королева до Петербурга выскочивъ изъ шинъ близь стаціи Границѣ въ Росіи. Чотыри ваґоны перевернули ся а кôлькохъ зъ желѣзничои службы потовкло ся. Королевѣ не стало ся нѣчого.

— **Найбôльшимъ** пасажирскимъ кораблемъ на свѣтѣ е безъ сумнѣву пароходъ „Кайзеръ Вильгельмъ II.“ власнôсть пôвнôчно-нѣмецкого Лойда. Єго довжина выносить 707 стôпъ, скорôсть 25 миль на годину, а машины мають силу 38 тысячь коней. Сего великана спущено на воду дня 13. с. м.

— **Смѣшный** процесъ о обиду чести скôнчивъ ся недавно въ россійскômъ мѣстѣ Хотинѣ, бесарабскои ґуберніи. Жидôвка Сура Пейсахъ запôзвала жида Штіфеля передъ судъ о обиду, бо запôзваный мавъ ей назвати вѣдьмою. Судья Дяґілевъ не найшовъ въ тôмъ нѣякои обиды и звернувъ жалобу зъ допискою: „Слово вѣдьма не мѣстить въ собѣ обиды чести: хто се сказавъ, е великій дуракъ, а хто тымъ обидивъ ся, ще бôльшій«. ПанѣСура такимъ рѣшенемъ не вдоволилась а вôдкликалась до сенату, обжаловуючи ще й нечемного судью. Высшій судъ въ Каменци подôльскôмъ рѣшивъ справу такъ, що обѣ спорячі жидôвскі стороны вышли зъ честію и цѣло, а судья Даґілевъ заплативъ 25 рублѣвъ кары.

— **Смерть** въ огни найшло 7 особъ пôдчасъ пожару одного готелю въ Сенъ Анджело, Текс, якій выбухъ дня 10. с. м. Погибли переважно жѣнки и дѣти, котрі не могли скоро утѣкати або бояли ся скакати зъ вôконъ до ратунковыхъ сѣтей.

— **Грôмъ** ударивъ недавно въ двохъ людей, які пôдчасъ електричнои бурѣ йшли зъ Юнайтедъ до Калометъ, Па. и попаривъ ихъ смертельно. Оденъ зъ нихъ называе ся Иванъ Сенчикъ (мабуть угорскій Русинъ) а другій Ф. Ваньонъ.

— **Коронаційне** торжество въ Анґліи розпочало ся дня 9. с. м. и продовжае ся до нынѣ. Програма торжества така: дня 9. с. м. коронація, 10. великій походъ черезъ мѣсто Лондонъ, 11. обходъ на мори, 12. огородова забава въ Вестмоистеръ, 13. вôдъѣздъ гостей, 14. вôдъѣздъ королѣвскои пары до Ґілдилъ, а 15. королѣвскій обѣдъ на 5000 особъ. Комітетъ, якій утворивъ ся пôдъ проводомъ сына першого міністра, илюминувавъ дня 9. с. м. цѣлу Анґлію. Торжество було взагалѣ дуже величаве а коштувало Анґлію міліоны доларôвъ. Анґлійскій парляментъ призначивъ на ту цѣль 690 тысячь доларôвъ. Найбôльше радувала Анґлійцѣвъ ся обставина, що король, хочь перебувъ недавно тяжку хоробу и операцію, державъ ся добре

— **У** Біґ-Горнъ, Ман. розбивъ тренъ тягаровый трьохъ Италійцѣвъ. Усѣ три по цѣлодневнôй роботѣ полягали спати на дворѣ, близько сайдъ-трекъ, а въ ночи поперевертались на дорогу. Одного перетявъ тренъ на поперекъ, другого на вздовжь а третому вôдтявъ руку и ногу и вôнъ по 4 ро-годиннôй муцѣ померъ. Усѣ три полишали въ краю жѣнки зъ дѣтьми безъ кавалка хлѣба а сами пошли до Америки на заробки. Отъ доробились!

Н Решетовскій

— **Повѣтовій** и стейтовій выборы въ державѣ Кентоки не обôйшли ся й сего року безъ проливу крови. Выборцѣ били ся при выборахъ пястуками, палицями, пістолетами, а навѣть й стрѣляли до себе. Въ мѣсточку Пирсонъ покалѣчено ок. 18 выборцѣвъ, близь Едмонтонъ 5, (зъ тыхъ померло вже 2), коло Ґрінвілъ застрѣлено трехъ и т. д. Держава Кентоки звѣсна зъ выборчихъ бучь сего рода въ цѣлôй Америцѣ.

— **Тайны** Бѣлого Дому. При направѣ старои резиденціи президентôвъ Сп. Державъ, звѣснои пôдъ назвою Бѣлого дому, найдено въ пивници замурованый костякъ людскій. Се вôдкрыте выкликало въ Вашинґтонѣ чималу сензацію. Костякъ найшли мурины—робôтники, около 10 стôпъ пôдъ основою дому. Лежавъ вôнъ у невеличкôмъ склепѣню, наче-бъ въ пивници дому, якій стоявъ перше на мѣсце нынѣшнои резиденціи. Поліція веде енерґічній доходженя въ тôй справѣ.

— **Поліґамістку**, котра мае ажь 5 чоловѣкôвъ, увязнено 13. с. м. въ Френклинъ, Па. Называе ся она панѣ В. Смалова, числить собѣ 31-шій рочокъ житя, а ей історія слѣдуюча: Въ 1888 роцѣ вôддала ся за Виліяма Смолъ зъ Чікаґо, Ил. Въ 1889 р. покинула его и взяла слюбъ зъ О. Ґречеромъ въ Филаделфіи. Зъ симъ жила найдовше, бо ажь до 1894 р., по чôмъ утекла и вôддала ся за Н. Лінча зъ Ойлъ Сити, Па. По чотырохъ рокахъ любощѣвъ и той проѣвъ ся, а тодѣ почала глядати мужа ч. 4. Незабаромъ найшла такого въ особѣ Джорджа Ставера зъ Вілинґъ, В. Ва. и повѣнчала ся зъ нимъ въ 1899 р. За кôлька лѣтъ залюбивъ ся въ нѣй п. Джорджь Линдсей и знову вѣнчае ся зъ нею въ Френклинъ, Па. Такъ було бы йшло въ безконечнôсть, якъ бы не ся обставина, що все на свѣтѣ рве ся. Панѣ Смолова не уважала навѣть за потрѣбне розводити ся зъ полишеными чоловѣками, а що найцѣкавше переписувала ся зъ ними дуже часто. Зъ тыхъ листôвъ дôзнали ся люде всеи правды, ну, и звѣсно, якъ скôнчило ся. Поліґамістка покутуе теперь у вязници за свои грѣхи.

— **Хмароломъ** навѣстивъ минувшого тыжня мѣсточко Медисонъ, Н. Дж. и надѣлавъ безлѣчь шкоды. Вода пôдмулила мѣжь иншими одно кладовище и порозносила трупôвъ свѣтами.

— **Зъ** Оверстонъ, Ман., Канада: У насъ е досыть гарній урожай; декотрі уже зачинають жнива. Теперь зъ часта дощѣ перепадають, що не спріяе для сѣна.

И. Ткачикъ.

— **Поспѣшный** поѣздъ желѣзницѣ „Илинойсъ Сентралъ“ переѣхавъ коло Давсонъ Спринґъ, Ки. 5 молодыхъ женщинъ, котрі ишли шинами на прогульку. Двѣ зъ нихъ погибли на мѣсцѣ а три потовкло небезпечно.

— **Въ 1898 р.** заложили „Украинцѣ“ Руску Бурсу въ Новôмъ Санчи. Передъ заложенемъ сеи бурсы було въ ґімназіи въ Санчи лише 13 ученикôвъ Русинôвъ мѣжь тымъ якъ теперь при помочи бурсы е ихъ около 90 и майже всѣ добре учать ся. Минувшого року въ самôй бурсѣ було ихъ 52. Кромѣ сего „Украинцѣ“ сколектували около 50.000 коронъ на бурсу и церковь та постарались о выробленѣ пляну на руску церковь въ Н. Санчи и т. и. Ось що зробили для Лемкôвъ „Украинцѣ“ въ Н. Санчи. Але москвофиламъ се не подобалось и они видячи, що е вже чимъ ґаздувати, выкинули „Украинцѣвъ“ зъ уряду а выбрали урядниками самыхъ своихъ.

— **Оденъ** канадійскій фармеръ, котрому на его жадане послали мы »Правду« до прочитаня пише ось що: „Вчера вôдобравъ я »Правду« а днесь на жадане вôдсилаю вамъ. Я дуже вдячный вамъ за тое, що пôслалисте менѣ. Жаль менѣ тыхъ людей, що выдають ей и стоять при нѣй, що такі темнй. Чи може не хотять видѣти чисту правду, и еще другихъ хотѣлибъ заслѣпити передъ лучами яснои правды? Стовпы, темнй стовпы; и они розвалять ся, зубъ часу зъѣсть все, а правда побѣдити мусить, тôлько не Ню-йорска, а одна ясна, свята правда. Тôлько впередъ, а побѣда певна. Бувайте здоровй.

А. Ж.

— **Въ** Cohoes, N. Y. робота иде досыть лихо. Г. Ф.

Дещо про Росію.

Циркуляръ, про якій мы згадували попередно величезный, але въ нѣмъ якъ звычайно девять десятыхъ словъ пôдлыхъ, непотрѣбныхъ и до того ще зъ граматичними блудами (зовсѣмъ якъ въ галицкихъ „рускихъ" выданяхъ). Въ тôмъ „циркуляри" заслуговують на увагу отсй лише уступы (въ скороченю): 1) збôльшуе ся особиста власть урядниковъ; 2) выяснене розмѣровъ запомоги голодуючимъ („нормы помощи нуждающимся"), и 3) (найголовнѣйшій) — забезпечене себе вôдъ „неблагонадежныхъ" и „агитаціи".

Щожь значать тй уступы? А отъ що. Въ Росіи въ звычайнй часы ґубернаторы суть царскй; а тымъ циркуляромъ запроваджуе ся въ мѣсяцяхъ голоду станъ облоги, и губернаторы роблять ся „діктаторами", себто имъ дае ся власть царя. „Продовольственное дѣло" (себ-то справа запомоги голоднымъ) переходить въ „уѣздныя центральныя по продовольственной части правленія", на чолѣ якихъ стоять предводителѣ дворяньства (заступники шляхты, маршалки); отожь повѣтовй урядники тымъ „циркуляромъ" роблять ся якъ бы деспотичною державною радою, въ якій царемъ есть губернаторъ, а его міністромъ есть „предводитель" (маршалокъ) шляхты. Новый ладъ потребуе новыхъ розходôвъ, тому сй урядники насамперѣдъ зъ грошей, що зôбранй на голодныхъ, урядили собѣ дорогй канцеляріи; а „уѣзднымъ центральнымъ... управленіямъ" буде выплачено зъ тыхъ же грошей, сколько они зажадають; дальше по 1000 руб. вôдразу дали на „дѣлопроизводство" (канцеляріи) повѣтовыхъ радъ, и по 1000 и до 1500 руб. на розходы ґубернаторскои канцеляріи. Отъ таке значѣне мае перша точка того циркуляру: розходы на урядову машину зовсѣмъ непотрѣбну, безъ якои ранѣйше земства обходились и було добре.

Другій уступъ дуже цѣкавый; его однакъ зъ браку мѣсця докладно розберати не будемо. Въ нѣмъ Сипягинъ старае ся, щобъ нѣхто не дôставъ запомоги, якои потребуе, а въ чотыри-пять разъ менше. Черезъ сей уступъ въ народѣ говорять, що циркуляръ сей мае на метѣ борбу не противъ голоду а противъ голодныхъ; и се дѣйсно такъ и е.

Третый уступъ вымѣреный противъ добродѣйныхъ людей, якй — говорить Сипягинъ — „часто стараются выкликати въ народѣ незадоволене зъ истнуючого ладу (безладя) и нѣчимъ не усправедливлений жаданя до правительства" а также „проводять противъ правительственну аґитацію". Въ сѣмъ уступѣ правительство безлично бреше. Оно добре знае, що революціонеры въ Росіи не мають звычаю выступати пôдъ якимъ иншимъ видомъ, хочь бы наприкладъ, пôдъ видомъ добродѣйныхъ людей. Російскй революціонеры завжды и усюда выступають, яко революціонеры. Що таку рѣчь якъ голодъ они выясняють, — то не диво: одно зъ ихъ завдань — выяснити причины нещастя народу и вказувати на вороговъ того народу. Для бôльшого успѣху въ роботѣ революціонеры мусять тайно працювати, але они нѣколи не прикривались именемъ „добродѣйныхъ людей". Сипягинъ се добре знавъ, а все брехавъ, щобъ усправедливити свой походъ противъ голодныхъ.

Якйжь наслѣдки того циркуляру? Дуже важнй. Прийшовъ голодъ. Обхопивъ величезнй просторы. Народъ мре вôдъ голоду и голодовыхъ хоробъ. А помочи не зводки. Молодѣжь, лѣкарѣ, студенты, студентки, якъ „неблагонадежнй" люди тымъ циркуляромъ вôдрѣзанй вôдъ того нещасного народу. Дѣти слабй полишились на повну безпомôчность. Урядовй лѣкарѣ дуже добре знають, якъ небезпечнй, бо заразливй и смертельнй, голодовый и плямистый тыфусъ, и не доѣжджають до мѣсць захопленыхъ хоробою, щобъ не наражатись на слабôсть и смерть. Тй люди, що купують ся за грошѣ, не пересвячують ся. Отже лѣкарскои помочи, доглядання слабыхъ нема майже нѣякого.

Далѣ приватнй добродѣйнй люди перестали давати запомогу, бо они добре знають, що значна частина того гроша пôде при новыхъ порядкахъ на утримане тыхъ „повѣтово - центральныхъ" канцелярій, та по кишеняхъ урядниковъ. Якій же мыслячій чоловѣкъ схоче дати грôшь, якъ вôнъ не буде знати, куды той грôшь пôшовъ. А въ Росіи до того ще кождый обыватель звыкъ, що въ урядахъ крадуть ся грошѣ; навѣть міністры и тй частенько переловлюють ся на крадежахъ (напр. „славный" Кривошеѣнъ, давнѣйшій міністерь руху колѣй). Тому не диво, що нѣхто не хоче свѣдомо бути обкраденымъ. Вôзьмемъ приклад, котрый намъ выяснить вôдносины уряду до голодныхъ. Оденъ бесарабскій дѣдичь дававъ въ часѣ страшного голоду въ Самарскôй, Саратовскôй и Казаньскôй ґуб. скôлькось (заразъ не пригадаю, але про се писалось навѣть въ російскихъ ґазетахъ) ваґонôвъ кукурудзы, але зъ умовою, що вôнъ самъ повезе кокорудзу и самъ еи роздасть голоднымъ; урядъ готовый взяти ту кокорудзу, нѣ за що не згодивъ ся, щобъ дѣдичь самъ роздававъ; а дѣдичь знову не захотѣвъ, щобъ его кокорудзою розпоряджавъ ся хтось, кого вôнъ не знае и кому не вѣрить. И... голоднй не дôстали тои кокорудзы. О щожь тутъ урядови ходило? Аджежь той дѣдичь не бувъ „неблагонадежный", а якъ бы и бувъ такимъ, то російскій урядъ мае на то способъ: вôнъ тримае пôдъ доглядомъ полиціи половину интеліґенціи. — Мôгъ бы взяти пôдъ доглядъ ще одного дѣдича.

Такимъ способомъ урядъ вôдобравши вôдъ земства, вôдъ добродѣйныхъ людей, вôдъ молодежи можливôсть нести помôчь нещасному народови, самъ нѣчого не зробивъ для того народу.

Читаемо въ російскихъ ґазетахъ, що въ богато мѣсцяхъ не посѣяна ярина, бо урядъ не доставивъ на часъ насѣня; читаемо якъ люди гинуть безъ лѣкарскои и всякои иншои помочи. Що день читаемо страшнй речи про Росію. А Сипягинъ не заспокоивъ ся на тымъ, що вôдобравъ усяку помôчь нещаснымъ. Вôнъ боявъ ся, що революційна молодѣжь все найде способъ выяснити народови его нещастє и почавъ катувати и нищити тую молодѣжь. Катувавъ усѣхъ безъ розбору въ тôй вѣрѣ, що чимъ бôльше вышле на Сибиръ чимъ бôльше замкне до турмъ, чимъ бôльшо покалѣчить тои молодежи, тимъ бôльше въ тимъ числѣ буде укараныхъ и знищеныхъ революціонеровъ. Катувавъ усѣхъ, доки студентъ кіевского университету Сергій Балмашовъ въ будынку державнои рады выстрѣломъ зъ револьвера не покаравъ ката працьовниковъ и молодежи — покаравъ его тамъ, де Сипягинъ зъ другими міністрами обдумувавъ вcѣ свои походы противъ народу; покаравъ тамъ, де той найменше ждавъ кары.

Балмашова незаконно судили вôйсковымъ судомъ (а не судомъ присяглыхъ). Вôнъ не хотѣвъ нѣчого зôзнавати, але на запытане судіи, чи вôнъ мавъ помôчниковъ, вôдповѣвъ: „мавъ". Судіи втѣшились, бо думали, що хочь що небудь довѣдають ся и хочь нападуть на слѣдъ помôчниковъ Балмашова; але радость ихъ була не довга, бо на запытъ хто его помôчники, Балмашовъ вôдповѣвъ: „моимъ помôчникомъ е російске правительство, котре катуе російскій народъ". Балмашова повѣсили. »Гр. Г.«

Страйкова нервозность.

Анѣ робôтники, анѣ властителѣ копалень твердого угля не сподѣвали ся, що страйкъ потягне ся такъ довго. А вже йде на пятый мѣсяць вôдъ часу его проголошеня. Якъ задивляють ся на страйкъ компаністы та що они радять на своихъ мітинґахъ, мы сего докладно не знаемо, бо ихъ есть мало тай вcѣ ухвалы зъѣздôвъ задержують въ строгôй тайнѣ. Мы лишь можемо говорити про самыхъ страйкерôвъ тай про тыхъ, що жіють вразъ зъ ними и хочь не хочь мусять вôдчувати на собѣ вcѣ наслѣдки страйку.

Перейтись теперь по мѣстѣ и поглянути на людей, можна запримѣтити на ихъ лицяхъ сумъ и придавлене. Теперь нема що зачинати зъ кимъ небудь сварки, бо теперь кождый лихій. Ба мало лихій, теперь зъѣвъ бы оденъ другого. Оденъ на другого нарѣкае, пôдозрѣвае его въ чѣмъ небудь, ба навѣть вышукае яку небудь клевету, щобъ лишь доскулити другому.

»Ой коли той страйкъ скôнчить ся? — чути мѣжь страйкерами — его такъ було треба, якъ менѣ теперь умирати«.

А знову властителѣ домôвъ, сторники та другй промысловцѣ, котрымъ зменшили ся доходы, кленуть на чѣмъ свѣтъ стоить то Мічела, президента страйкерôвъ, то урядниковъ, то самыхъ людей, що згодили ся выйти на страйкъ.

Словомъ у всѣхъ людей, що замешкують мѣсцевости обнятй страйкомъ, видна загальна нервовôсть. Се страйкова нервозность и еи можь дуже легко пояснити. Аджежь тôлько здоровыхъ людей, що привыкли до працѣ, блукае теперь безчинно по улицяхъ, або сидить въ дома, роздумуючи надъ своимъ положенемъ. Неоденъ мае въ старомъ краю довгъ, родину, що жде посылки американьскихъ доляровъ, а ту не то що ихъ годѣ заробити, а ще нема що вложити до устъ, нема за що купити сорочки на себе. Чимало страйкерôвъ мае ту свои задовженй домы, мае численну родину. Се-жь люде зъ чутемъ, ихъ мусить болѣти, коли бачуть що треба, а ту нема. Природный того наслѣдокъ такій, що чоловѣкъ стае лихій на себе и другихъ, вôнъ денервуе ся.

Така сама історія зъ промысловцями, що жили зъ робôтниковъ, достарчуючи имъ потрѣбнй рѣчи до житя. Давнй доходы зменшили ся значно, а декотрымъ доведеть ся збанкротувати. И у тыхъ людей, природна рѣчь, выходять нервы зъ рôвноваги и тому зъ ихъ устъ выхопить ся непотрѣбне слово обуреня на страйкерôвъ.

Такъ выглядае долярь зъ однои стороны, але подивѣмъ ся теперь якъ вôнъ выглядае зъ другои. Теперь не пора говорити нѣкому, чи треба було страйку, чи нѣ, теперь треба намъ придумувати надъ тымъ, якъ бы той страйкъ выграти, а до сего треба намъ всѣмъ доконче великои терпеливости. Правда, що не маемо тыхъ доходôвъ, того зарôбку, якій бувъ передъ страйкомъ, але-жь знову не можемо казати, що голодуемо. Все-жь якась запомога приходить, що заспокоить конечнй, житевй потребы.

Теперь найгорячѣйшій часъ, то-жь замѣсть денервувати себе, розважмо ось що:

Не гадаймо тôлько про нынѣшне, про те отъ, щобъ я мôгъ мати сякій-такій зарôбокъ чи доходъ на сей рôкъ, але мусимо дивитись, щобъ той зарôбокъ чи доходъ бувъ на будуче чи то для насъ чи дѣтей нашихъ.

Теперѣшный страйкъ, се преважна борба працѣ зъ капіталомъ, а якъ бы въ тôй борбѣ упали робôтники тобто якъ бы еи програли, то всѣлякй »босы« малй и великй помѣтувати ся будуть робôтникомъ, якъ помеломъ, плату знижати будуть пôсля своеи вподобы. Робôтникъ стане тогды простымъ невôльникомъ, попыхачомъ.

Якъ робôтникамъ буде лихо, то се вôдôбе ся такожь на промысловцяхъ, попахъ — имъ такожь буде гôрше.

Зъ того выходить дальше, щобъ мы не дивили ся на хвилевый недостатокъ, що потревае кôлька мѣсяцѣвъ, бо вôнъ може колись зъ нашои вины тревати цѣлй роки. То жь робôтники най не тратять надѣѣ и не слухають жадныхъ пôдшептôвъ, щобъ вертати до роботы, бо компаністы не попустять, хочь они мають міліоны, але и они не зможуть довго выдавати на дармо грошей, не зароблюючи натомѣсть нѣчого.

Промысловцѣ и попы не смѣють выражати ся о страйку непôдхлѣбно, бо се пôдкопуе вѣру страйкерôвъ, кровавить ихъ серце. Противно, треба имъ додавати надѣѣ, треба ихъ потѣшати. Хтобы сѣявъ мѣжь страйкерами зневѣру, сей гôршій „скеба".

Страйкеры о скôлько можливо най задержуть спокôй и не дають причины до забурень, бо вороги робôтничои справы выкористують ихъ найменшій нетактъ, розтрублять, що жите спокôйныхъ людей (скебôвъ) та копальнѣ угля въ небезпеченьствѣ, жадають проте вôйска а тогдѣ „компаністы" затирають руки зъ утѣхи, бо пôдъ охороною вôйска зможуть розпочати роботу и въ той способъ зломити еднôсть страйкерôвъ. Выдержались мы чотыри мѣсяцѣ страйку, выдержѣмъ и решта. Памятаймо, що упадокъ теперѣшного страйку, се упадокъ робôтничои справы въ цѣлыхъ Сполуч. Державахъ. Въ едности и лучности всѣхъ робôтниковъ наша сила.

Горѣ имѣемъ сердца!

Ст. Макарь.

Дописи.

35. ЛИСТЪ ИЗЪ СТАРОГО КРАЮ.

Зъѣздъ студентôвъ.

Що рускй студенты покинули при концы 1901 р. львôвскій університетъ, про се вы знаете; знаете такожь, що не вернули они на львôвскій університетъ зъ весною, по звѣстнôмъ рескриптѣ міністра просвѣты Гартля, котрый нѣбы-то нормуе языковй вôдносины на львôвскôмъ університетѣ, а на дѣлѣ вôдбирае Русинамъ и те, що они мали доси, — не вернули, якъ се зробили москвофилы.

Та теперь скôнчивъ ся шкôльный рôкъ и передъ студентами знову появилось пытане: Що робити далѣ. Розôбрати отсе пытане и найти на него вôдповѣдь, — отсе була цѣль зъѣзду студентôвъ, якій вôдбувъ ся у Львовѣ въ дняхъ 25—27 липня с. р. На сѣмъ зъѣздѣ, въ котрôмъ взяло участь надъ 500 студентôвъ, раджено надъ отсими точками: 1) справа університету, 2) праця молодѣжи середъ народа, 3) справа москвофільства, 4) орґанізація молодѣжи.

Про першу справу говоривъ студентъ правъ Косевичь. Вся дотеперѣшна акція молодѣжи — говоривъ вôнъ — не принесла доси пожаданыхъ овочѣвъ тому, бо мы політично за слабй, абы що-небудь выдерти у правительства. Длятого то справу університета треба перенести на ширше поле політичнои и соціяльнои боротьбы народныхъ масъ, котра на дѣлѣ е аґрарною боротьбою противъ польскои шляхты, бо лише дорогою масовои борбы о політичну и соціяльну еманципацію нашого народу зъ пôдъ переваги польскои шляхты и еи слугъ може рускій народъ здобути и університетъ и иньшй права. Що до самыхъ студентôвъ, то нехай они въ осени вступають на львôвскій університетъ и зачинають тамъ на ново боротьбу о права рускои мовы. Въ тôй боротьбѣ повиннй бы студенты вычерпати всѣ леґальнй способы (рекурсы до высшихъ инстанцій и т. д.), та коли Поляки ихъ спровокують, то они не злякають ся и нелеґальныхъ способôвъ.

Попри науку повиннй студенты такожь працювати мѣжь народомъ, удѣлюючи йому того знаня, яке коштомъ народныхъ податкôвъ набули, та помагаючи йому выбити ся на волю зъ пôдъ панованя польскои шляхты. Про сю справу зъѣздъ студентôвъ радивъ такожь и принявъ резолюціи, поставленй въ тôй справѣ референтомъ Романомъ Перфецкимъ, студентомъ права. Коли судити пôсля сихъ резолюцій, то рускй студенты рѣшили поважно взяти ся за роботу, щобы освѣдомити рускій народъ політично, зôрґанізувати його до соціяльнои боротьбы, пôднести матеріяльно и морально черезъ ширене просвѣты, закладане господарскихъ спôлокъ и т. д., нарештѣ черезъ ширене идеи рôльничихъ страйкôвъ.

На зъѣздѣ студентôвъ говорено такожь про москвофілôвъ (сю точку реферувавъ студентъ фільософіи Брыкъ), котрй на кождôмъ кроцѣ кирпять Русинамъ. (Отже порѣшено явныхъ москвофілôвъ нищити на кождôмъ кроцѣ, представляючи ихъ народови въ правдивôмъ свѣтлѣ; нешкôдливыхъ »Рутенцѣвъ«, котрй доживають свого вѣку, не мѣшаючись до нѣчого, лишити въ спокою, а москвофілôвъ-школярôвъ и москвофілôвъ-селянъ навертати черезъ ширене просвѣты.

Оденъ день нарадъ заняла справа орґанізаціи молодѣжи. Рôжнй ґрупы молодѣжи здавали справоздане зô своеи роботы, раджено, що робити далѣ, выбрано орґанізаційный комітетъ.

Нарады скôнчились... Студенты розъѣхались по краю. Чи ухвалы ихъ останутъ ся на паперѣ, чи перейдуть въ житє, се залежить вôдъ нихъ самыхъ. Та зъ того, що до теперь студенты робили, и зъ того, що вже арештовано кôлькохъ студентôвъ за аґитацію за страйками, видно, що они не думають спати, що они дѣйстно берутъ ся до роботы, щобы урвати голову тôй польско-шляхотскôй гадюцѣ, що хоче насъ заѣсти. Годить ся такожь пôднести, що студенты на своимъ зъѣздѣ ухвалили зазывъ до старшихъ, щобы тй грошѣ, котрй ще лишили ся зъ фонду, збираного на ихъ удержане по чужихъ університетахъ (повинно лишити ся еще 5—10 тысячь зр.), обернути на страйки.

4 Серпня, 1902 р. М. Л.

3ô Scottdale, Pa.

Дорогй братя Русины!

Уже въ 32. ч. »Свободы« писавъ я вамъ про хрунѣвъ, якй занечищують руско-американьскій воздухъ посередъ насъ. Гадавъ я, що коли подамъ ихъ плюгавй поступки пôдъ осудъ цѣлои американьскои Руси, чей то они прійдуть до лѣпшого розуму. Але якъ той казавъ: не поможе вмерлому кадило, а дурному хруневи вѣчная память. Оттакъ приходжу я одного разу до того гавзу, де я на бордѣ та застаю тамъ одного зъ чѣльнѣйшихъ нашихъ хрунѣвъ. Выйшовъ вôнъ худобою изъ краю, а за 13 лѣтъ то му таке рыло въ Америцѣ уросло, що й людска подоба исчезла. Познати птицю по пѣрю та по голосѣ. Хоть-бысь крука вапномъ побѣливъ, вôнъ все кракати буде; такъ то изъ рускимъ хрунемъ, хоть перебере ся въ американьске плате, все его щось тягне чужимъ наймитомъ бути.

Коли я у тôмъ гавзѣ отакъ сиджу та читаю нашу любу »Свободу«, надходить старый чоловѣкъ, Русинъ изъ угорскои стороны. Отожь приступае вôнъ до мене та пытае, що за часопись я держу у рукахъ. Я ему кажу, що то е найкрасша руско-американьска ґазета »Свобода«. Старый угро-Русинъ дуже утѣшивъ ся, якъ побачивъ руске письмо, тай просить, щобымъ ему дещо прочитавъ, бо самъ уже изъ-за старости недовиджуе. Тогды то оттой Юда Искаріотъ устае изъ лавы та якъ зачне ругати и »Свододу« и усю нашу Русь, а захвалювати „Словеньскій Американъ", то вамъ, братя Русины, щиро кажу, лице ми ся лупало, що оттаку безрогу руска земля породила. Птахъ, дурне сотворѣне й оно свого гнѣзда не каляе, а тутъ нѣбы Русинъ уѣдае на своихъ, що й слôвъ тыхъ повторити не можь. Та кобы той перевертень хоть по словеньски говорити вмѣвъ. А то можь за него сказати: дурень зъ переду, не мудрый изъ заду. Свое покидае, до чужого не пасуе.

И не встыдъ то братя, щобъ мы Русины, котрыхъ на бѣлому свѣтѣ поверхъ 30 міліонôвъ, та выдавали изъ себе оттаке кодло на поругу свѣтови. Наша »Свобода« помѣжь усѣма Славянами найславнѣйша, мы маемо гоноруватися, що таку ґазету маемо, а тутъ оттакій хрунь невмываный плюгавить свою руску рôдню.

Оттыхъ кôлька слôвъ написавъ я, бо ми тяжко на серци, якъ виджу, що е ще мѣжь нами люде, котрй руске имя въ Америцѣ на встыдъ и ганьбу подають.

Вашъ щирый братъ Русинъ ажь до смерти.

Николай Скуба.

Зъ Муегѕ, Mont.

Передъ рокомъ прійшовъ до Америки Дмитро Ивасюкъ и перебувавъ въ околици Белфілдъ, Н. Д. Ходивъ якъ жидъ за катранямъ зъ мѣхомъ на плечахъ, а о роботу нѣхто его не пытавъ, бо позôръ его выглядавъ на зъ ума-шедшого. Такъ ходивъ близько 2 мѣсяцѣ. Ажь потôмъ нанявъ его Англичанинъ зъ за Великои Миссури, на одинъ рôкъ и мавъ ему выплачувати мѣсячно $25.00. Однако цѣлый рôкъ не мôгъ выслужити тôлько бувъ 2 мѣсяцѣ, а коли Анґличанъ побачивъ, що той хоче ся вôдправляти а платити нема за що, бо вôнъ въ жаднôй роботѣ не розумѣвъ ся, то выпровадивъ его о 3 милѣ вôдъ хаты и стрѣливъ до него 3 разы зъ револьвера. Упавъ нещасный Дмитро пôвмертвый на землю, а Анґличанъ, видячи труна нежиевого, почвалавъ до дому. Въ тôмъ надъѣхавъ якійсь милосердный чоловѣкъ, що взявъ нещасного на фѣру и завѣзъ до своеи хаты, а потôмъ вôдтавивъ его до суду въ Дікінсонъ. Справа пôшла въ руки судовй и Англичанинъ заплативъ Дмитрови за 2 мѣсяцѣ $20.00, а за скалѣчене, що дôставъ 3 раны, нема жаднои кары, бо сказавъ таку брехню, що Дмитро хотѣвъ обезславити его жѣнку. По двохъ мѣсяцяхъ слабости невернувъ назадъ Дмитро до Белфілдъ и повернувъ зъ своимъ мѣшкомъ до знакомого ему Николы Ког., котрый жалувавъ нещасного краяна а заразомъ казавъ, що у него може дôстати роботу и по тôй самôй цѣнѣ, що въ Анґличанина. Другого дня вже Дмитро бувъ коло роботы у свого краяна, але не знавъ, що той краянъ, то ворогъ, що на его послѣдный кровавый центъ напосѣвъ ся. Въ кôлька днѣвъ пôзнѣйше зайшовъ спôръ межи краянами и Дмитро хотѣвъ вôдъ него вôдправитись. Въ тôмъ подививъ ся до мѣшка, а грошей нема! Було въ нѣмъ $45.00 и добродушный Ког. перехававъ для себе. А Дмитро лишь здыхнувъ до Бога, бо вже пропало! Пôшовъ до Прокопа Фед., щобы пôшовъ зъ нимъ до суду и той пôшовъ, але лишь для власного зыску, а нещасный програвъ и теперь ходить справдѣ, якъ зъ ума-шедшій.

Такъ то ратують по христіяньски ближнього, не чужого, а свого краяна.

М. Р.

— Всѣхъ членôвъ „Союза", що довжнй намъ за „Свободу" просимо, щобы якъ найскорше заплатили свôй довгъ. Тй чл. „Союза", що заплатили за „Свободу" напередъ зволять написати до редакціи чи пôслати имъ книжки чи назадъ грошѣ. Книжки могуть собѣ выбрати зô спису въ „Свободѣ".

Редакція.

„Сильна вѣра“.

Живучи ту въ Америцѣ вôдъ кôлькохъ лѣтъ, мавъ я случайнôсть приглянути ся характерови сего народа и зауважавъ я не одну его добру черту, якои нашъ украиньскій народъ або не мае, або якъ мае, то дуже слабо розвинену. Се и спонукало мене до сего, що я забравъ ся до писаня, хочь признаю ся, що я не фаховый писатель. Одно мене ударило, що помимо того, що народъ нашъ вôдъ довшого часу замешкуе уже американьску землю, однакъ майже ничь не поступивъ напередъ — въ порôвнаню до Американцѣвъ, або такъ мало, що мало чимъ рôжнить ся вôдъ своихъ братôвъ, що остали въ старôмъ краю. Двѣ могуть бути причины того застою: або мы не здôбнѝ до поступу и культуры або, мы такъ дуже пригноломшенѝ зôстали властями въ старôмъ краю, що не въ силѣ отрястись и тутъ на вôльнôй земли зъ того ярма, яке гнете насъ зъ ласки батюшки царя и галицкои шляхотчины.

Що мы здôбнѝ до житя и культуры вказуе хоть бы ся обставина, що помимо гнету вôдъ вѣкôвъ мы не пропали а живемъ — и хочь дуже тупо а усе таки поступаемъ впередъ. Отже припускаю, що друга причина то е: темнота и бракъ вѣры въ нашѝ силы е того причиною. Мы вôдъ вѣкôвъ не мали волѣ и тая неволя забила въ насъ усю вѣру въ нашѝ силы, здôбности и вôдвагу.

Намъ бракъ „сильнои вѣры“.

Не думаю о вѣрѣ духовнôй. Я маю на думцѣ силу душѣ, и характеру чоловѣка. Вѣра, котра на внѣ оказуесь великими дѣлами, поступомъ и посвяченемъ для другихъ. Вѣра, котрою чи то народъ весь чи одиниця разъ загрѣта не щадить нѣ маетку нѣ житя, але иде бодро впередъ поки або самъ не згине въ святôй борбѣ, або доведе задумане дѣло до успѣшного кôнця. Вѣра безъ котрои людскôсть бы нѣколи не была поступила такъ высоко якъ она днесь стоить. Знана е загально рѣчь, що думка родить ся по найбôльшôй части въ головѣ одиницѣ. Ту думку свою той чоловѣкъ або самъ особисто вводить въ жите, або удѣляе еи до вѣдомости другимъ людямъ, словомъ або письмомъ мѣжь ширшій кругъ, и тѝ люде перенятѝ мыслею свого попередника вводять еи въ дѣло звычайно пôдъ проводомъ его.

Такого чоловѣка, що свою думку вводить въ дѣйснôсть вразъ зъ своими приклонниками мы зовемо проводиромъ.

Мѣжь нашимъ народомъ чимало е такихъ людей, що краснѝ думки пôдносять — але щожь зъ того? Усе лишаесь або на паперѣ або гине таки въ маломъ кружку. Чому? Бо мѣжь нами нема проводирôвъ, нема людей зъ „сильною вѣрою“, нема людей, котрибъ дали проводъ и показали на собѣ, якъ мають другѝ за пôднесену ними думку посвящати ся.

Найкраснѣйшій примѣръ ось такого вожда проводиря за свои думки давъ намъ Христосъ. Вôнъ не тôлько проповѣдавъ слово Боже, але терпѣвъ за него и умеръ мученическою смертію. Але чи слово се пропало марно зъ нимъ разомъ? Нѣ! Св. апостолы, особливо Петро и Павло вели въ свѣтъ дальше его слово, терпѣли и такожь полягли мученическою смертію та за те побороли не мечемъ а сильною своею вѣрою весь свѣтъ поганьскій, наймогущнѣйшихъ и найстрашнѣйшихъ царôвъ гордѣшныхъ и спасли милионы а милионы душъ людскихъ.

Подумайте собѣ щобъ було стало ся зъ наукою Христовою, еслибъ самъ Христосъ а за тимъ и его апостолы не були мали сильнои вѣры въ те, що проповѣдували; чи булибъ за ними поступили милионы людей? Певно що нѣ. Другій больше простый примѣръ що може одиниця для загалу здѣлати, маемо въ Наполеонѣ цѣсарю французкимъ. Не родивъ ся вôнъ цѣсаремъ а звычайнымъ собѣ чоловѣкомъ, бувъ простымъ капралемъ при вôйску, безъ маетку, безъ высокого роду, отъ якъ бы першій лѣпшій зъ насъ. Вôнъ сильно вѣривъ, що вôнъ сотворенный е на щось больше якъ на капраля. Єму забаглось стати офицеромъ, якъ добивъ ся до того становиска, забагъ выйти на генерала а якъ ставъ генераломъ посягъ за цѣсарску корону. Одушевленый тою думкою загрѣвъ нею цѣлу свою армію воякôвъ и добивъ ся свого.

Але не идѣмъ такъ высоко, огляньмо ся около себе. Возьмѣмъ ось такого чоловѣка якъ милионеръ Carnegie. Передъ кôлькадесяти лѣтами выемиґровавъ вôнъ до сего краю ось такъ якъ каждый тугъ зъ насъ — а може еще гôрше, бо перше его занятіе було ту въ Америцѣ те, що замѣтавъ офисъ въ сталевôй компаніи, котрои днесь е властителемъ а его товаришами по мѣтлѣ були ось такѝ люде якъ: Давидъ Миккарго, теперь суперинтендентъ Allegheny Valley Railroad; Робертъ Піткайрнъ, суперинтендентъ Pennsylvania Railroad и другѝ. А днесь той самый замѣтачь мае свого власного маетку 300 милиôнôвъ! Якъ же то стало ся? Ось такъ якъ вôнъ самъ каже о собѣ: „Я мавъ вѣру сильну, що: „My place is at the top“ (мое мѣсце на самôмъ верху) и дае молодымъ людямъ раду „Be king in your dreams“ (думай собѣ що ты сотвореный на короля).

Або возьмѣмъ такого Едисона. Той чоловѣкъ нѣколи не кôнчивъ вызшихъ школъ, нѣколи не учивъ ся електротехники а ставъ днесь найздôбнѣйшимъ ученымъ въ електротехницѣ на цѣлôмъ свѣтѣ и вынайшовъ ось таке чудо якъ машина до говореня фонографомъ звана и много дечого иншого. Або на иншôмъ поли ось такій убогій, зовсѣмъ неученый чоловѣкъ и еще до того вязень именемъ Bunyan, таки у вязници написавъ книжку, пôдъ именемъ „Pilgrims Progress“, таку книжку, що хоть уже десятки лѣтъ тому минули а однакъ книжку его хвалять многѝ и любують ся нею. Я навѣвъ тôлько кôлька примѣрôвъ а можна бы ихъ навести милионы.

Що вызше наведенѝ люде могли здѣлати на велику скалю, се каждый зъ насъ може сповнити на малу.

Пôдъ каждымъ взглядомъ удачнымъ е той чоловѣкъ, що мае вѣру въ себе и въ свои дѣла. Чи то возьмемъ редактора, той найбôльшій буде мати впливъ на масы котрый вѣрить въ те, що пише, той котрый готовъ за свои думки и мысли высказанѝ бодро постояти. Той священникъ найвыше пôднесе свою громаду, котрый вѣрить сильно въ те, що проповѣдае и дае того доказы своимъ житемъ и своею працею.

Якъ вѣра безъ дѣлъ е мертва такъ и думка та слово мертве остане наколи не буде поперте сильною вѣрою.

Найважнѣйшою рѣчею въ прогресѣ, въ поступѣ такъ цѣлого народа якъ и поодинокихъ его членôвъ е: вѣра, вѣра въ себе, вѣра въ свои силы, вѣра въ свои мысли, вѣра въ свои здôбности, взагалѣ сильна вѣра въ усе те, що мы чи то проповѣдаемо мѣжь народомъ, чи задумуемо здѣлати въ нашôмъ буденнôмъ житю. Хто кидае зерно поступу мѣжь другихъ, той повиненъ якъ добрый ґазда пôдливати, огрѣвати и плекати тое зерно. Оно само хоть бы найздоровше, хоть бы найдороднѣйше не зôйде, не розростесь мѣжь народомъ якъ ся его тяжкою працею, мозольнымъ трудомъ и пожертвованемъ цѣлого свого ества и цѣлои свои душѣ въ него не влѣе. А не стане ся тое тамъ, де нема сильнои вѣры.

Вѣра е тымъ сонечкомъ, що то зерно огрѣвае, вѣра е тымъ тепломъ, що помагае мысли-думцѣ розкорѣнювати ся геть далеко мѣжь масы.

Каждый чоловѣкъ, чи вôнъ на высшôмъ становищи, чи простымъ собѣ робôтникомъ, повиненъ выробляти вѣру въ себе самого, бо кожда праця хоть бы найпростѣйша, якъ Carnegie, замѣтаня, если справована е чесно, сумлѣнно и зъ цѣлымъ посвяченемъ ся, веде чоловѣка до высшого и навить найвысшого щебля.

Кожде предприятіе заки здѣйснить ся, заки стане дѣломъ, вымагае вôдушевленя а таке може дати тôлько вѣра. Хто не мае вѣры въ те, що задумуе, хто хитае ся въ своихъ переконаняхъ, той [illegible] завчасу копае своимъ задуманямъ гробъ.

Вѣра е вашимъ спасенемъ, она родить ся въ вашôй головѣ, а зростае въ душѣ, [illegible] въ душахъ милионôвъ.

Николенько.

Бостон, Мас. 2 серпня 1909.

Пане Редакторе! Здѣлайте ласку, та [illegible] галицкій [illegible]

ДРОГОБЫЦКІЙ НАЙДА.

(Конецъ).

Зъ Найдою покривдженому мужикомъ зачинати борбу — значило: порывати ся зъ мотыкою на сонце.

Найдѣ було свободно перше лучшому кости поломити, голову провалити; ему наколи нѣчого не ставало ся, вôнъ все умѣвъ поховати кôнцѣ у воду.

Лѣта минали, Найда проживавъ въ гараздѣ, уникавъ рукъ мстивыхъ, хоть неодинъ засѣдавъ въ ночи на него. Замѣсть Найды забили неразъ такого бѣдака, що вертаючи до дому до дѣтей, виненъ бувъ тôлько Богу душу, а урядови податкову [illegible] тыхъ кôлька реньскихъ, що гарувавъ на нихъ тяжко черезъ кôлька недѣль.

Нагли змѣны бориславского суспольного житя пхнули Найду и его товарища Мотя Хуну впередъ; каждый зъ нихъ чувъ ся щоразъ больше на своей волѣ. Все ишло въ обохъ прискореными кроками; ихъ бажаня здѣйснювали ся, мовъ чародѣйною силою.

Ажь стали Нѣмцѣ въ Бориславѣ заводити свои порядки. Вони закупили вôдъ жидôвъ багато мужицкои землѣ, почали жидôвскѝ садибы перебудовати на палаты, почали ставити домы для робôтникôвъ; а замѣсть сотокъ шинкôвъ касѣрныхъ стануля одна величезна гостинниця зъ вежою и зъ годинникомъ для урядникôвъ фабричныхъ; словомъ: азійскѝ порядки стали прибирати, якъ мовляли навѣть самѝ старозаконнѝ, видъ европейскои культуры.

Глядить Найда на тоту гостинницю и самъ не знае, що робити: чи капелюхъ передъ нею знимати, чи класти пôдъ ню тотѝ динамітовѝ патроны, що мае ихъ повно и въ кишеняхъ и за пазухою, та высадити у воздухъ. Не мôгъ нѣ сякъ нѣ такъ рѣшити ся; пôшовъ до свого товариша Мотя Хуны посовѣтувати ся. Тутъ по довгôй нарадѣ набравъ переконаня, що новѝ порядки нѣмецкѝ, рухъ паровыхъ машинъ, то для нихъ обохъ неминуча загуба.

Борба на жите и смерть. Хто зъ кимъ? Найда и Мотьо Хуна зъ „Прусаками“. За що? За тото, що Нѣмцѣ привезли зъ собою для обохъ недолю.

Борбу розпочато хитро: одnои ночи запросивъ Найда Мазурôвъ до Мотя на „дурничку“, велѣвъ имъ дати вина, меду, а потому самъ утѣкъ зъ корчмы. Мазуры выпили, що Найда казавъ дати, але не заплатили; а въ додатку вытовкли шкло, погаратали шинокъ и самого Мотя Хуну мали потурбувати.

Мотьови було се й на руку, що Мазуры погуляли шинокъ: вôнъ пôславъ Найду и Сенькy до рабінôвъ и старшины старозаконнои зъ оповѣщенемъ, що робôтники Прусаки обезчестили въ Мотя Хуны богомôльню и споганили страшнымъ способомъ „святу тойру“.

Вѣсть та мовь блискавка розôйшла ся та обурила всѣхъ вѣрныхъ сынôвъ Єговы до крайности. Въ мить зôбрали ся тысячѣ защитникôвъ „св. тойры“ и стали бомбардувати камѣнемъ робôтничѝ фабричнѝ домы. „Гурра!“ тай „Гурра!“ розлягавъ ся пекольный крикъ по цѣлôй околици. Пять тысячь старозаконникôвъ противъ кôльканайцять новозаконникôвъ — то страхъ нерôвномѣрнѝ силы противникôвъ: майже кôлькасотъ на одного! Вôдъ пятои годины рано до семои въ вечеръ летѣло камѣне градомъ на „Прусакôвъ ґоѣвъ“; кôльканайцять робôтникôвъ окаменовано пôдъ стосами камѣня; домы робôтничѝ знищено до нащадку; одень божевôльный жидъ доставъ вôдъ жандара кульку въ черево. Найдѣ нѣчого не стало ся, хотяй черезъ цѣлый часъ стоявъ на чолѣ тои кôлькатысячнои арміи и першій кидавъ камѣнемъ на своихъ. Вôнъ сидѣвъ пôзнѣйше кôлька мѣсяцѣвъ въ Самборѣ разомъ зъ Сенькою пôдъ „млыномъ“, але головного проводыря тои страшнои звѣрскои бучѣ нѣ вôнъ нѣ Сенька не выдали: Мотьо Хуна выйшовъ чистый.

Скôнчивъ ся процесъ, Найда выйшовъ зъ криміналу: та що жъ зъ того, коли его звѣзда стала меркнути. Вôнъ обѣцювавъ собѣ дуже багато зъ того покаяня, яке вôдбувъ въ вязници якъ защитникъ „св. тойры“ и свого товариша Мотя; а тымчасомъ якось не йшло по его мысли. Куды поступивъ, не вело ся.

Замѣтивъ Найда, що его товаришь Мотьо Хуна щось низько кланяе ся Нѣмцямъ и веде зъ ними якісь „ґешефты“; то щось недоброго! Довѣдуе ся дальше, що жидъ спродае Нѣмцямъ свои ямы, дучки, законы, кошары; навѣть свою корчму зъ богомôльнею спродае. Найда думавъ зъ початку, що жидъ жартуе; але то не були жарты. Одного дня добивъ Мотьо торгу зъ Нѣмцями за сто кôлькадесять тысячь; ще тôлько „Судный день“ мавъ пересвяткувати, а потому перенести ся до Львова.

Помѣтивъ те все Найда. Ставъ вôнъ Мотьови докоряти за его невдячнôсть и несловнôсть; ставъ пригадувати ему, чого то вôнъ не обѣцювавъ всего, коли Найда сидѣвъ въ криміналѣ; а Мотьо каже:

— Що було, Найдо, то минуло ся: теперь треба покутувати за давнѝ грѣхи и на Бога памятати.

Послѣднѝ слова, що шершенѣ, пожалили Найду; вôнъ усмѣхнувъ ся и каже:

— Вôдколи ты, Мотю, ставъ такимъ побожнымъ? Вôдколи ты знаешь, що е Богъ на свѣтѣ? Ты зъ жѣнкою инакше говоривъ тодѣ, коли я сидѣвъ въ криміналѣ и мавъ свѣдчити въ судѣ, що тебе не було дома, якъ Мазурôвъ били на Волянцѣ.

Мотьо не слухавъ того. Вôнъ накинувъ на себе сабашову плахту новѣсеньку, ставъ голосно молити ся въ кутѣ и завзято колысати ся на боки.

Найда ажь зубы затискавъ зô злости. Вôнъ не мôгъ знести тои облудnои побожности, не мôгъ дивитись на Мотя и его жѣнку; вôнъ утѣкъ зъ корчмы на мѣсто. Ставъ тыняти ся по улицяхъ. Бѣда! Наступують малѝ жидики, мечуть въ него болотомъ; а поліцаѣ смѣють ся. Того перше не бувало. Тѣсно Найдѣ на свѣтѣ. Ще й жандары постôйно за нимъ волочать ся; давнѣйше утѣкавъ жандаръ передъ Найдою, а теперь наступае ему заедно на пяты, лазить за нимъ назирцемъ. Вернувъ Найда назадъ до Мотя Хуны й каже:

— Мотьку, поговоримо на розумъ: ты спродавъ все швабамъ и забираешь ся до Львова панувати.

— Або що въ тôмъ злого? — пытае Мотьо.

— Злого для тебе нѣчого... Але, бачишь, въ тебе позавтра „Судный день“, ты задумавъ, якъ я уважаю, передъ Богомъ всѣ грѣхи вôдплакати. Дайже и менѣ кôлька реньскихъ, нехай выеповѣдаю ся передъ тыми поліцаями и тыми жандарами, що ихъ хтось на мене зачвавъ; я уже й домѣрконую ся, хто то...

— Ты хочешь вôдъ мене розбоемъ грошей?

— Нѣ, не розбоемъ, тôлько тымчасомъ прошу о шѣсть реньскихъ, бо менѣ зъ тыхъ тысячѣвъ, що ты возьмешь, такожь щось належить ся: тôлько лѣтъ гобѣ достарчавъ поплатныхъ гостей; тôлько законôвъ, ямъ разомъ зъ кошарами тобѣ придбавъ; безъ мене ты нынѣ не мавъ бы й добрыхъ патинкôвъ; я тебе вôдобравъ зъ пôдъ шибеницѣ!

— Слухай, Найдо, ты дуже хорый!... Ты мусишь ити до шпиталю, до Львова, тамъ де варіятôвъ держать. Тобѣ щось въ головѣ помѣшало ся, я тебе не розумѣю.

— Коли не розумѣешь, то я тобѣ буду ще разъ на розумъ говорити: дашь менѣ заразъ шѣсть реньскихъ, але заразъ? — каже Найда и взявъ Мотя Хуну за барки та ставъ нимъ жартомъ телепати, якъ бувало давнѣйше, коли товаришували.

Розгнѣвавъ ся Мотьо Хуна на таку смѣливôсть, вдаравъ Найду поза вуха и ставъ выганяти зъ корчмы.

Найда не дае ся; стоить крѣпко на ногахъ та смѣе ся.

Не мôгъ Мотьо Хуна спромочи Найду, ажь пôдступомъ зъ жѣнкою и Сенькою вытрутили его на дворъ и замкнули дверѣ, а капелюхъ выкинули скрозь вôкно въ болото.

— Гурра! — закричала товпа дѣтворы жидôвскои, побачивши Найду въ болотѣ.

— Спочни собѣ трохи, спочни! — кричали до него поліцаѣ.

Найда вставъ зъ болота, але капелюха не пôднимавъ. Въ головѣ ему помѣшало ся. Вôнъ знаходивъ ся въ такôмъ станѣ, якъ попеченый або попареный на цѣлôмъ тѣлѣ, що не може розрôжнити, въ котрôмъ мѣсци больший бôль, а здаесь ему, що всюды найбôльшій.

Въ Найдѣ стала кипѣти кровь не на жарты. Вôнъ розглядавъ ся довкола за якою душею, щобы знайти вôдраду; але надармо. Довкола глумлива товпа жиденятъ, поліцаѣ, жандары и больше нѣкого. Се его кинуло въ бôльшій вôдчай. Вôнъ лишивъ капелюхъ въ болотѣ, пустивъ ся простоволосый прискореннымъ крокомъ... де? Вôнъ самъ не знавъ, куды бѣгъ; тысячѣ ямъ, законôвъ, перескакувавъ и не упавъ, нѣ запропастивъ ся, лише бѣгъ, та й бѣгъ, ажь одѣжь на нѣмъ цѣла змокла вôдъ поту.

Якимъ чудомъ-дивомъ воскресъ въ своимъ селѣ, въ Михайлевичахъ?... Що его загнало до тои хатины, пôдъ тоту нужденну чорну стрѣху, де передъ кôлькадесятьма лѣтами повитавъ сей свѣтъ? Хто его знае! Зъ помѣжь всего, що замѣтивъ въ хатѣ, найбôльше впала ему въ очи сокира. Вôнъ еи выймивъ изза лавы, стрѣбувавъ, чи остра, и рôвнодушно запхавъ собѣ еи за ремѣнь та выйшовъ зъ хаты. Холодъ, зъ якимъ повитала его рôдня, не позволявъ ему засиджувати ся на мѣсци. Довго блукавъ по селѣ, денеде пристававъ, глядѣвъ по загородахъ, и мимовольно тяжкій вôддыхъ добувавъ ся зъ его грудей. Не знайшовъ кута, не знайшовъ милосерного христіяньского серця. Ще справивъ ся бувъ до церкви, коли ненадѣйно стрѣвъ ся зъ одным знакомымъ.

— Завези мене до Тустановичъ на Волянку!

— А що дашь?

Згодили ся; поѣхали.

Черезъ дорогу Найда часто оглядавъ ся на свое село; все здавало ся ему, що хтось покаже ся ще, що якась душа щаслива кивне на него рукою и заверне зъ дороги. Нѣхто не показувавъ ся. Разъ тôлько при блѣдôмъ свѣтлѣ мѣсяця привидѣлось ему... що? Хрестъ на церквѣ. Найдою ажь потрясло: сей привидъ пригадавъ ему все, що Мотьо Хуна говоривъ ему о тôмъ хрестѣ богохульного, о тôмъ Назарейскôмъ, що понѣсъ неповинну смерть за весь миръ чоловѣчій. Вôнъ больше не мôгъ оглядати ся поза себе.

Въ саму повнôчь станувъ вôзъ передъ шинкомъ Мотя Хуны. Кôлькадесять машинъ затрубѣло рôжными голосами, мовь тысячѣ пôдземныхъ духôвъ вырину ло па свѣтъ, стало выгравати дванайцяту годину, оповѣщати свѣтови перемѣну. По кошарахъ гудѣло жите: спѣванки побожнѝ и богохульнѝ, жартобливѝ и тужнѝ, любовнѝ и войсковѝ, — словомъ: хороше зъ поганымъ зролжувало таку сумѣшь, зъ котрои Найда кромѣ пекольного клекоту нѣчого больше не мôгъ своимъ вухомъ пôдхопити.

Въ Мотя Хуны спали всѣ твердо, тôлько при шинку блимала прикручена лямпа, а Сенька оперла голову о стѣну та дрѣмала на лавцѣ.

Найда приближивъ ся дъ вôкнови и запукавъ легко въ шибу.

Сенька зôрвала ся, вхопила лямпу и пôшла отвирати; вона пôзнала заразъ, хто то пукавъ, мабуть ждала на него. Ѣй жаль було пôзнѣйше, що вона помагала жидамъ вытручувати свою вѣру за дверѣ.

— То ты? — спытала въ сѣняхъ, вôдмыкаючи засувъ.

— Я; отвори борше! — мрукнувъ Найда зъ надвору.

Сенька отворила дверѣ, впустила Найду до сѣней та дивить ся, жде привитаня.

Найда вôдобравъ вôдъ Сеньки одною рукою лямпу, другою сягнувъ за ремѣнь по сокиру, вгативъ невѣсту тôлько одень разъ и Сенька упала Найдѣ пôдъ ноги. Нѣ стуку нѣ крику. Душогубъ и не задержувавъ ся коло трупа; вôнъ пôшовъ прямо до ванкира, де спавъ Мотьо зъ родиною, и тутъ почавъ свою звѣрску месть, яку не въ силѣ нѣ найбуйнѣйша фантазія зобразити собѣ нѣ найтвердша рука описати. Найда рубавъ по куснику то одно то друге и розмѣтувавъ по кутахъ. Заѣлôсть, шальга и люта месть заслѣпили его такъ, що навѣть не бачивъ пятнайцятилѣтнои жидôвочки, що сидѣла переляканa въ кутѣ за лôжкомъ и глядѣла на страшну смерть своихъ родичѣвъ. Вôнъ на бачивъ еи, хотяй глядѣвъ за нею по всѣхъ кутахъ.

Мужикъ, що привѣзъ Найду, якъ побачивъ скрôзь вôкно таку рѣзню, вырѣкъ ся и заплаты та утѣкъ зъ коньми.

Найда до самого рана любувавъ ся жертвами своеи кровожадности и все глядавъ по кутахъ за дѣвчатемъ и зновъ починавъ рубати трупôвъ; его гнѣвало, що не мôгъ еи знайти. Надъ раномъ вôддавъ ся добровôльно жандармамъ въ руки.

Выпадокъ той наробивъ бувъ въ цѣлôмъ мѣстѣ великого страху. Всѣ були певнѝ, що на Судный день будуть мужики робôтники такъ само зъ другими робити, якъ зробивъ Найда зъ Мотьомъ Хуною, Хуникою и Сенькою. И радники мѣйскѝ побояли ся не на жарты; якъ давнѣйше вывысшали Найду и осѣняли его своимъ всемогучимъ покровомъ, такъ теперъ кидали на него проклоны. По всѣхъ улицяхъ ходило въ ночи по двайцять кôлька сторожôвъ пôдъ командою мѣсцевои поліціи та пильнували переважно домôвъ радницкихъ.

Найда погибъ зъ руки ката. Єго послѣднѝ слова були:

„Менѣ одного жаль: чому я не ждавъ Судного дня и не пôшовъ зъ сокирою до бôжницѣ.“

Погибъ Дрогобыцкій Найда черезъ те, що рушивъ ся одень одиѣсенькій разъ на свою руку.

Погибъ Найда, а по нѣмъ зôстала ся лише помовка „гы сокирке зъ Михайловичь!“

Стефанъ Ковалѣвъ.

„SVOBODA“
(LIBERTY.)
The Little Russian Weekly,
published every Thursday
by the Svoboda Publ. Co.,
111 Lackawanna Str., Olyphant, Pa.

Established 1893.

Advertising rates furnished on application.

Entered at Olyphant, Pa. Post Office as Second Class Matter.

“Свобода”

часопись для руского народа въ Америцѣ и орґанъ „Р. Н. Союза“, выходить що тыждня въ Четверъ и коштуе:

Въ Америцѣ на рôкъ $2.00
„ „ „ пôвъ року 1.00

Оплачувати ґазету треба все гда зъ горы (напередъ).

Грошѣ треба посылати въ реґістрованôмъ листѣ, або черезъ експресовый, або почтовый money order (мони ордеръ). Money order. то в карточку, котру достанете вôдъ почтаря або аґента на експресовôмъ офісѣ, вôшлѣть намъ, бо безъ того мы не годнѣ грошей достати.

Адресъ:
„SVOBODA“
111 Lackawanna Str.,
OLYPHANT, PA.

Нумеръ телефону: 8082.

Хто хоче, щобы его адресъ змѣнити, мусить подати намъ, кромѣ нового, такожь свôй старый адресъ.

Безъименныхъ дописей не принимаемо.

Хто хоче, щобы его статя, допись и т.п. були надруковані въ „Свободѣ“ въ четверъ, той мусить прислати намъ тую статю або допись такъ, щобы мы еѣ достали найдальше въ попередну суботу.

УВАГИ.

Борба мѣжь деякими угорскими священниками а п Жатковичомъ, редакторомъ „А. Р. Вѣстника“ ведесь дальше. Недавно тому здавалось, що тая борба вже скôнчить ся и все затихне, однакъ послѣдній числа „Словенского Амерікана“ и „А. Р. Вѣстника“ — часописей, на котрыхъ стовпцяхъ ся борба веде ся, показують, що борба тая прибирае знову острѣйшій видъ.

Якійсь панокъ нападае дуже грубо въ „Словенск. Американѣ“ пôдъ псевдонимомъ „St. Clairska farnosc“ на п. Жатковича — на що тойже вôдповѣдае ему въ тôмъ самôмъ тонѣ, зве его „анархістичнымъ візитаторомъ“, старымъ грѣшникомъ и тымъ подобными именами. Помимо того всего однакъ борба не ведесь еще зъ цѣлою завзятôстю и противники все ще думають о полагодѣ. Се видно зъ того, що и одна и друга сторона не подае ще фактôвъ напротивъ стороны противнои.

Все выглядае такъ якъ коли-бъ одна сторона боялась другои и на вôдворотъ. — Примѣромъ, редакторъ »А. Р. Вѣстника« каже, що доставъ въ короткôмъ часѣ ажь 50 дописей дотычно духовникôвъ а однакъ не надруковавъ зъ нихъ анѣ однои. Чому? Чи може редакторъ боить ся, щобы духовники не вытягнули на свѣтъ божій знову его грѣхôвъ? Все те робить враженье таке якъ колибъ и одна и друга сторона мали по своѣй сторонѣ тяжкй грѣхи, котрй еслибъ зôстали вôдкрытй народови, то народъ вôдвернувсь бы и вôдъ одныхъ и вôдъ другихъ. А може бути мы помыляемось.

Въ кождôмъ разѣ борба ся не ведесь за певнй идеалы, за принципы а есть менче або бôльше борбою особистою, борбою о се, хто мае руководити народомъ и надъ нимъ панувати; чи п. Жаткович и его приклонники, чи тй старй грѣшники зъ духовникôвъ зô своею компаніею.

Для руско-американьского народа взагалѣ борба ся великого значѣния не мае, хиба що навчить его, що его проводирѣ не такй то дуже святй люде за якихъ вôнъ ихъ уважавъ — а и се не е безъ корысти.

Найгôршимъ въ сѣй борбѣ, на нашъ поглядъ, е се, що она дае способность чужимъ, ось якъ Словакамъ и Москалямъ, мѣшати ся въ рускй справы — а се не добре. Русины повиннй полагоджувати власнй справы самй мѣжь собою. Якъ въ родинѣ посварять ся неразъ мужь зъ жѣнкою, але се не выходить поза кругъ родины, такъ само и домашній сварнѣ Русинôвъ не повиннй выходити поза кругъ родинный и такъ одна якъ и друга спряча сторона повиннй протестувати противъ того, щобъ хтось чужій пхавъ туда свои пальцѣ, бравъ въ оборону одныхъ чи другихъ.

Прочь зъ „опѣкунами“! Ось що повинно бути кличемъ всѣхъ Русинôвъ американьскихъ, бо всякй „опѣкуны“ хотяй часомъ и выступають буцѣмъ то въ обоpонѣ Русинôвъ, то се лишень для того, щобы пôзнѣйше мати зъ того свôй бизнесъ.

Въ ґазетѣ, котрои о. Обушкевичь спôвредакторомъ — пишесь, що п. Голодъ зъ Jersey City, N. J. жадавъ вôдъ одного піяка, що згубивъ въ его готелю 130 долярôвъ — 30 долярôвъ „знайлѣзного!“ Не знаемо скôлько въ тôмъ правды — але знаемо, що о. Обушкевичь спродавъ людскій цминтарь, на котрый не давъ анѣ зломаного цента — за 900 долярôвъ, а се стоpазъ гôрше вôдъ того, що пишуть про п. Голода.

А царославнй непотрѣбно знову стали опѣкувати ся нами. Перекручують слова »Свободы« и пôдсувають еѣ таке, чого она не сказала. До чого-жь ся робота тай чи честна она? Рускій народъ дасть собѣ раду и безъ помочи царославныхъ. »Свобода«, всѣ розумнй Русины и галицкй попы не потрѣбують пôдъ нѣкого крытись, за нѣкого чѣпатись. Они стояли и стоять своею власною силою, на своихъ власныхъ ногахъ. Стояли до сего часу, помимо нападôвъ зô стороны Москалѣвъ, Мадяронôвъ, Словакôвъ, Айришôвъ, Французôвъ, Полякôвъ, москвофулôвъ и всякихъ другихъ »опѣкунôвъ« руского народа въ Америцѣ и будуть стояти дальше. Стояли помимо сего, що ихъ ворогôвъ имя леґіонъ, що ворога чисельно далеко сильнѣйшй вôдъ нихъ, а кромѣ того мають грошѣ и довгй, брехливй языки. Нехай отже царославнй не »Свободы« и руского народа пильнують, а нехай пильнують своихъ интересôвъ, а особливо своеи чести.

СТРАЙКЪ.

Робôтничй заворушеня повторили ся знову минувшои пятницѣ въ Дурией, коло Олдфоржь, Па. — Властителѣ майнôвъ Ворнікъ. хотѣли розпочати працю при помочи „скебôвъ“. Чутка о тôмъ розлетѣла ся въ однôй хвили по цѣлôй охрестности и згромадила коло шахту копальнѣ тысячѣ страйкерôвъ. Пянй, а може й пôдмовленй черезъ властителѣвъ, „скебы“ поховали ся тодѣ за огорожу и почали стрѣляти до страйкерôвъ. Кулѣ бренѣли чимъ разъ частѣйше и незабаромъ поцѣлили кôлькохъ робôтникôвъ. Се такъ розлютило страйкерôвъ, що товпою кинули ся на стрѣляючихъ. Ще хвиля, а всѣ скебы були-бы рознесенй по кôсточцѣ. На щасте надоспѣвъ шерифъ зъ помôчниками и не допуставъ до дальшого проливу крови. Всѣ скебы, уорyженй въ револьверы разомъ зô сторожами копальнѣ були сейчасъ арештованй. Се успокоило товпу на якійсь часъ. Одначе въ дорозѣ до поліційнои стаціи у Вилксберъ, Па. удало ся страйкерамъ вôдбити одного „скеба“ и дати ему такого прочуханця, що Богъ знае, чи доживе тыжня. Въ кôлька годинъ опôсля пôслано по вôйско.

Надѣя на скоре и щасливе закôнчене страйку вyринае послѣдними днями чимразъ бôльше. Заходомъ двохъ вызначныхъ політикерôвъ, сенатора Квей и Пенрозъ, вôдбула ся 14-ого с. м. въ Потсвилъ, Па. велика конференція операторôвъ и властителѣвъ майнôвъ, въ цѣли обговореня можливыхъ средствъ и дорôгъ, якими можна бы чимъ скорше закôнчити страйкъ. Конференція продовжала ся черезъ цѣлыхъ 7 годинъ, але еи вислѣдокъ держать въ тайнѣ. Звѣсно лише, що властителямъ заглядае бѣда въ очи. Оденъ зъ нихъ такъ выговоривъ ся передъ репрезентантомъ прасы, по скôнченôй конференціи: „Досить намъ вже того страйку; часъ бы его покôнчити“.

Слѣдна въ тôмъ робота угляного короля, П. Морґана. Кажуть, що всѣ компаністы, котрымъ захотѣло ся розбити майнерску юнію, увѣряли сего міліонера передъ его вôдъѣздомъ до Европы, що страйкеры не выдержать довше якъ два мѣсяцѣ. Коли одначе страйкъ продовжае ся вже 14 тыжнѣвъ, а майнеры й не гадають пôддавати ся, вôнъ зажадавъ закôнченя страйку за всяку цѣну. Очевидно, що страйкъ ,нищить якійсь его великй пляны.

Рôвно-жь е доказы, що иснуе великій натискъ зô стороны правительства и політикерôвъ зъ републиканьскои партіи, якій змушуе майже властителѣвъ майнôвъ до скорого полагодженя спору. Всѣ дрожать, абы страйкъ не зашкодивъ републиканьскôй партіи при надходячихъ выборахъ. Кромѣ того торговельна палата, горожаньскій комітетъ у Вилксберъ, Па., льокальнй власти, становй и федеральнй и пр. працюють безъ упину, абы спонукати угляныхъ баронôвъ вôддати спорнй квестіи до залагодженя мировому судови. Вчера розôйшла ся була чутка, будь то бы властителѣ годили ся вже на такій судъ. Наколи дѣйсно такъ е, то страйкъ не потягне довго. Ходить лишь о се, абы страйкеры держали ся дальше и не давали себе туманити. Въ противнôмъ случаю пошкодять сами собѣ. Такихъ заворушенъ, якъ въ Дурией, треба-бъ такожь уникати и стеречи ся, бо и що жь они доброго принесли? Прійде вôйско и буде боронити »скебôвъ«. А чи не могло бы обôйти ся безъ того?

Жителѣ Олифанту и охрестности переконали ся неразъ, що декотрй живучй мѣжь ними жиды бизнесмены, аґітують противъ страйку, е ворогами страйкерôвъ, юніи и всѣхъ робôтничихъ змагань. Були навѣть такй мѣжь ними, котрй потайки доносили о всѣмъ компаністамъ. Щобы вôдпекатись сихъ непрошеныхъ опѣкунôвъ, робôтники зôйшли ся дня 18. с. м. на мітинґъ въ Олифантѣ и рѣшили збойкотувати тыхъ жидкôвъ. Теперь можуть ити до компаністôвъ.

Що таке партіи?

Насъ и такъ мало Русинôвъ въ Америцѣ а и тй подѣлили ся на партіи та жеруть ся мѣжь собою мовъ скаженй собаки. По що намъ партій? Чому мы всѣ не можемо въ едности працювати? Такъ говорять декотрй нашй люде, що интересують ся долею американьскихъ Русинôвъ та бажали бы для нихъ добра.

Розгляньмо ся на коротко въ выжь згаданôмъ пытаню та по спроможности застановѣмъ ся надъ нимъ.

Що се таке партія?

Партія се гуртъ громада людей, котрй поставили собѣ за часову або дожизнену цѣль якійсь домаганя чи то народнй, религійнй або політичнй. Кожда зъ такихъ партій доказуе правдивôсть и слушнôсть своихъ домагань. И звычайно сеся партія, котра мае зъ собою найбôльше правдивыхъ доказôвъ, котрои цѣль высша такъ бы сказати свята, що мае принести духову чи матеріяльну користь для бôльшого загалу людей, така партія зыскуе чимъ разъ бôльше приклонникôвъ, она побѣджуе другй ворожй собѣ партіи, що инакше задивляли ся на справу и бажали дôйти до тои самои цѣли иншими дорогами.

Звычайно, и такъ оно повинно бути, такй партіи, чи то религійнй, чи політичнй чи народнй чи якй небудь другй, если они хотять лишь дôйти до правды, они не сварять ся, не бють ся, словомъ не переконують себе силою. Они доказують одна другôй, що ось такъ а такъ повинно бути на свѣтѣ. Черезъ те доказуване не чинить ся кривды нѣкому, анѣ не доводить ся якогось народу чи цѣлои людскости до упадку, а противно, пôдносить ся еи, бо проясние ся людскій розумъ, промощуе ся дорогу до бажанои цѣли. Алежь бо въ такихъ партіяхъ бувае такъ, що коли котра партія догляне у себе похибку, вказану ѣй противною партіею, она не стане кривити душею, не стане выдумувати ложныхъ доказôвъ лишь на те, щобъ хочь при похибцѣ, а таки поставити на своимъ, она того не зробить, а признасть ся до похибки и буде працювати дальше. Такй партіи не тôлько що не шкôдливй а користнй и лишь ихъ можь звати тымъ именемъ, але не тй. що потворили ся декуды по нашихъ брацтвахъ, по нашихъ парафіяхъ. Хибажь се можь назвати партіею якъ въ брацтвѣ кумъ кумови скаже планне слово, або братя не выберуть давного предсѣдателя на той самъ урядъ, а тогдѣ той обидженый кумъ або невыбраный предсѣдатель юдить членôвъ брацтва, або пôдпоюе ихъ вискою, щобы вôдорвали ся вôдъ старого брацтва а заснували нове, де бы вôнъ на ново мôгъ бути старшимъ?

А хиба се партія, котрои члены нѣчо бôльше на свѣтѣ не бажають якъ лишь того, щобы ихъ попъ „шумне а розлучно цагалъ“ та щобъ кланцнувъ кадильницею при Службѣ Божôй шѣсть а не сѣмъ разъ?

Хиба се партія, якъ чоловѣкъ творить еи, намавляючи до неи людей, а то лишь зъ тои причины, що въ давнôй партіи не мôгъ жити выгодно, безъ працѣ?

Хиба се партія, що плюе на свою рôдну мову, на свôй народъ а пристае до чужихъ, бо тамъ вже все готове, бо тамъ не треба працѣ?

Се не партіи, се гнилй колоды, що смердять самй та затроюють своимъ смородомъ свое окружене. Они не мають правдивыхъ доказôвъ а хочь бы и тй доказы були пôсля ихъ гадки правдивыми, то коли имъ хтось выкаже ихъ хибнôсть, они не признають ся до похибки, не покидають ся блуду, а бредуть у нѣмъ дальше. Они тогдѣ кидають ся зô злости, встѣкають ся мовъ божевôльнй, выдумують всѣлякого рода клеветы на противникôвъ, еслибъ могли то поубивали бы ихъ навить (якъ се навить чинять сильнѣйшй сего свѣта), а поступають такъ пôдло тому, бо бачуть, що усувае ся имъ земля зъ пôдъ нôгъ, що люде вôдъ нихъ утѣкають, бо пôзнали ихъ брехливôсть, ихъ нѣкчемнôсть и пôдлоту. До такихъ партій звычайно належать ще найтемнѣйшй люде, котрымъ можна говорити найбôльшу брехню, котрымъ можна показувати бѣлу краску а казати що она чорна, словомъ, котрй дальше свого носа нѣчо бôльше не бачать.

О, вôдъ такихъ партій хорони насъ Господи! Они справдѣ накоять Русинамъ чимало лиха. Вôдъ такихъ партій треба намъ стеречи ся, а де лишь до того лучить ся нагода, вказувати нѣкчемнôсть и пôдлоту проводирôвъ.

Ст. Маварь.

Дописи.

Зъ Филядельфіи, Па.

Спомины изъ Филипинъ руского американьского воякa.

Стоюжь я уже на филипиньскôмъ ґрунтѣ въ американьскôмъ, жовнѣрскôмъ мундурѣ; пôдъ ногами багно, изъ верха горяче сонце припѣкае, а въ жолудку голоднй цыганы приґравають на некончe веселу нуту. Идуть гадки одна за другою, за що, и за яке наражую я оттутъ свое здоровле и житe. За малу плату продавъ свою волю, та може ще калѣкою прійде ся вертати.

Вôйско у походѣ. По довгôмъ марши крôзь багна и потоки, розложились мы серѣдъ поляны у лѣсѣ на вôдпочинокъ. Поволи стягае ся цѣлый обозъ. Оттутъ черепахою карабкае ся артилерія, помученй конѣ мало не падуть вôдъ утомы, надходять проклинаючи свою долю уланы, а кождый радъ бы чимъ скорше лягчи, розпростувати утружденй кости. Лишь де не де блимають огнища — найбôльшь голоднй ладять страву, щобъ покрѣпитись.

Та лиха доля не дала намъ, бѣднымъ воякамъ, а нѣ сномъ, нѣ ѣдою сейчасъ покрѣпитись. Ледви остатнй ряды нашого вôддѣлу до купы зôйшли ся, якъ не стане буря а зъ нею дощь мовъ изъ цебра. Де тутъ за сонъ або за ѣду и помыслити. Усѣ втѣкають пôдъ дерева, щобъ якъ такъ захистити ся. Промокъ я цѣлый, вода за ковнѣрь цюркомъ лле ся, а я си думаю, що се Божа кара менѣ за те, що йду бѣдному народови волю вôднимати. Боже-жь мôй, Боже, мѣркую я, кôлько то нашихъ Русинôвъ оттакъ у свѣтѣ, за чуже добро, на чужихъ полляхъ поклали свои головы розсѣяли рускй кости! Колижь, коли прійде той часъ, що пôдъ рускою фаною позлѣтають ся рускй орлы боротися за волю и долю Руси Укаины?!

Переставъ дощь, лягъ обозъ спати, и я уснувъ крѣпкимъ воякцкимъ сномъ. Пробудивсь, та сейчасъ довѣдавъ ся, що передъ нами колюмны повстанцѣвъ, що буде битва. Охъ! Якъ лячно стало! А тутъ и розпочалась военна музыка. Мовъ осы роемъ довкола сычагь, свищуть кулѣ, вôдъ часу до часу грубымъ басомъ обôзветь ся недалеко упавше ядро канoны, а надъ усѣмъ симъ полемъ летить смерть зъ косою, сѣче буйнй, молодецкй головы.

Мовъ машина набиваю я разъ вразъ свого ґвера та стрѣляю у мѣсце, вôдки пôднимае ся дымъ. И такъ си думаю: може акуратъ противъ мене стоить онтамъ помѣжь Филипинцями якій добряга чоловѣкъ. Десь тамъ дома полишивъ вôнъ жѣнку та кôлькоро дрôбныхъ дѣтей. Усьо покинувъ, а вышовъ бороти ся за свôй рôдный край. Може якъ разъ ота куля, що ю посылаю, може его трафить а вôнъ впаде мертвый. Ой якъ то буде плакати его жѣнка за нимъ, якъ йметь заводити дѣти а проклинати того, що ихъ тата житя позбавивъ. Страшно стало, що тôлько нещастя я своимъ карабиномъ не однôй родинѣ наробити можу. Ой гидкажъ то, плюгава рѣчь вôйна! Убиваешь на розказъ добрыхъ людей, що тобѣ нѣчого не виннй.

Выграли битву, здобули мѣсто. Голодне вôйско кинуло ся по улицяхъ за поживок. Тотъ хватае курку, той коле безрогу, тй знову шукають за фляшчиною, щобъ горло залляти. Нѣгде правды дѣти и менѣ грѣшному довелось захопити веприка, грубого, выгодованого, якъ галицкій шляхтичь. Розпаювалисьмо якъ слѣдъ, сотворили вечеру на славу. Пôдчасъ вечерѣ приступивъ до нашого гурту якійсь филипиньскій докторъ, а що я трохи пôдъучивъ ся ихъ бесѣды, сталисьмо оба розмовляти. И ставъ я пытати, що за причина революціи, тажь Американцѣ радй имъ добра. Тогды розказавъ вôнъ менѣ, що Єзуиты усьому причина. Они захопили усѣ маетки, сфанатизовали народъ, такъ, що Филипинцѣ вважають Американцѣвъ за поганъ и здае ся имъ, що провадять святу вôйну за вѣру. Богато ще иншого говоривъ вôнъ менѣ, та усьо то вамъ уже знане, що ґазеты писали пôдчасъ вôйны. Менѣ лишь нагадалась історія рôдного краю, де тотй самй Єзуиты въ имя вѣры, казали польскôй шляхтѣ мордувати, палити, на палѣ вбивати нашихъ мученикôвъ предкôвъ. Та казавъ менѣ той докторъ, що въ нихъ уже е люде, що борють ся противъ тыхъ новомодныхъ Фарисеѣвъ. А я собѣ погадавъ, що и въ насъ уже крайный часъ, щобы нагнати тоту зволочь изъ святои рускои землицѣ туды, куды и перець не росте.

Рôжна бѣда тасла Тебе свята наша Русе. Були Монголы, Половцѣ, Татаре, прійшли Ляхи и Єзуиты, розплодились Юды зрадники москвофулы. Але усьо то изчезне вôдъ просвѣты, вôдъ розуму, якъ счезае снѣгъ вôдъ сонця. И по лютôй, тяжкôй зимѣ, зазеленѣе наша руска нива, устелить ся цвѣтами, бо вже всходить и для нашого бездольного народу велике сонце: воля, свобода!!!

Написавъ рускій амер. воякъ Ф. К.

Зъ Ethelbert, Man. Canada.

Недавно сему приѣхавъ до насъ треномъ тумановичь свѣтла, французко-польскій пôпъ зъ Виннипеґъ. На желѣзници вже чекавъ его оденъ полячокъ и потягнувъ за собою. Я подыбавъ ихъ на мостѣ колѣевôмъ и кажу „добрый вечеръ“, але они анѣ не обôзвались а мовъ нѣмй стовпы посунули дальше. Опôсля мавъ тутъ богослуженe у того самого пôвъ-Поляка, въ котрого валявъ ся минувшого разу за 5 день, але тимъ разомъ окорше покôнчивъ свôй бизнесъ, бо тôлько за три дни колектувавъ, почѣмъ казавъ одному хруневи вôдвести себе на сусѣдну кольонію де мала на него чекати баба зъ волами. Але „немилосерднй“ Русины не очѣкували ксендза, такъ що ксендзъ мусѣвъ вернути на той самôй хруньскôй фѣрѣ назадъ до Ethelbert а тутъ чекати 2 дни доки тренъ надъѣде. Казавъ, що вже бôльше не приѣде до тыхъ людей, за те, що не чекали его зъ фѣрою. Видно хтось ошукавъ его кажучи, що тамъ богато дѣтей до хресту а се неправда; теперь проводирь темноты побачивъ зраду и жалуе, але не жалуе за чіе спасеніе тôлько за свое „неполученіе“!..

Завдяки о. Заклиньскому люде выступають противъ Ню-Йорскои „неправды“, котрои неразъ бувало стôлько на почтѣ, що на деякôй фармѣ корчѣвъ и то лишь деяке число адресоване а решта безъ адресôвъ такъ що навѣть и св.... булобъ що читати.

Н. Ю. С.

Справы „Союза“.

Головный Урядъ „Р. Н. С.“ на роки 1902—1904.

Головный предсѣдатель: о. М. СТЕФАНОВИЧЪ, 619 Carson Str., Pittsburg, Pa.
Головный секретарь: Д. Д. ПИРЧЪ, Box 355, Olyphant, Pa.
Головный касіеръ: АЛЕК. ШАРШОНЬ, 524 Pine & Franklin St., Shamokin, Pa.

Ихъ заступники:
Мѣсто-предсѣдатель ... М. Кравчишинъ, Northampton, Pa.
Заст. секретаря ... С. Ядловскій, New York, City.
Заст. касіера ... Н. Глова, Excelsior, Pa.

Радні:
М. Туркъ ... Priceburg, Pa.
Мих. Пачута ... Mt. Carmel, Pa.
Діон. Голодъ ... Jersey City, N. J.
Мих. Грицовъ ... McKeesport, Pa.
Андрей Добошъ ... Lansford, Pa.
Ив. Сабанъ ... Yonkers, N. Y.

Ихъ заступники: Ал. Горбалъ, Мих. Юнаць, Б. Кобанъ, А. Валенскій, Ник. Добровскій.

Контрольна комісія: о. Н. Подгорецкій, Box 31, Jersey City, N.J. К. Кирчовъ, 102 Morris Str., Ив. Гардый, Trauger, Pa., Westmorel Co.

Теодозій Лабовскій, организаторъ «Р. Н. Союза», мае право организувати нові братства, записувати новыхъ членовъ, такъ старшихъ якъ и дѣтей до «Союза», пояснити статуты, словомъ старати ся о приєднанє якъ найбôльше членôвъ для «Союза».

Вступайте до „Союза“.

Каждый членъ платить на мѣсяць только **70** центôвъ, нѣ больше, нѣ менше.

За те достанете **600** доларôвъ посмертного, а **300 дол. за жену** и всякій другі запомоги въ разѣ калѣцтва и т. и. Хто не годенъ платити 70 центôвъ на мѣсяць тôй може платити половину, то есть 35 центôвъ, а тогды достане лише половину зъ посмертного и другихъ запомогъ.

Записуйте ваши дѣти до „Союза“. Дѣти можна записувати лишь такі, котрі мають одинъ рôкъ жытя, або больше. За дѣти треба платити 25 центôвъ на мѣсяць, а посмертне по нихъ достанете далеко больше якъ въ котрôй небудь асекураціи (иншуренс).

Не волочіть ся по чужихъ организаціяхъ, котрі выступають противъ вашои народности и вѣры, але приступайте до своєи рускои организаціи, до „Союза“. Памятайте, що вы Русины!

Змѣны въ вôддѣлахъ „Р. Н. Союза“ мѣсяцю Юліи. 1902

Число 49. Powhatan, W. Va.
Суспендований:
Секеракъ Иванъ
Кормошъ Иванъ
Страка Юрко
Секеракъ Юрко
Гринда Иванъ

Число 15. Buffalo, N. Y.
Выйхали до старого краю:
Ольяръ Теодоръ
Воробель Андрій

Умеръ:
Тянцѣкъ Андрѣй

Число 25 Trauger, Pa.
Суспендований:
Подолякъ Порфирій
Фуръ Василь
Сиѣвакъ Василь

Число 18 Sayre, Pa.
Вступивъ:
Гараневятъ Васько

Перемѣны въ Юліи.

Число 2. Mt. Carmel, Pa.
Суспендований:
Малютичъ Кость
Шипчикъ Стеф. (дитина)
Ґамбаль Вартолом.
Ґресь Иванъ
Ґурба Василь
Кузякъ Тадей
Решетаръ Лука
Борысъ Антоній
Худикъ Андр.
Вукста Иванъ
Ґарбăра Гаврило

Выписаний:
Малешь Михаилъ
Ґресь Ольга (дитина)
Душлякъ Петро
Грабскій Иванъ
Гардошь Андрѣй
Вархолъ Андрѣй

Д. Пирчъ,
секретарь „Р. Н. Союза.“

ПРОТОКОЛЪ

зъ засѣданя головного уряду „Руско-Народного Союза“ въ Scranton, Pa.

Засѣданє гол. урядниковъ Р. Н. Союза вôдбулось въ Scranton House дня 8—10 юлія. Початокъ засѣданя о год. 10 рано. Присутні були:

О. Микола Стефановичь, предсѣдатель,
Денисъ Пирчь, секретарь,
Алексій Шарпіонь, касіеръ.
О. Микола Подгорецкій, Ив. Гардый, } контрольоры.
О. А. Бончевскій, бувшій предс. Р. Н. С.
Алексій Шлянта, бувшій касіеръ Р. Н. С.
О. Иванъ Арданъ, Кондратъ Котанчикъ, } бувшій контрольоры.

По короткôй промовѣ предсѣдателя, о. М. Стефановича, до урядниковъ, зачались нарады въ слѣдуючимъ порядку:

Денисъ Пирчь, секр. Р. Н. Союза, вôдчитавъ протоколъ зъ гол. конвенціи Р. Н. С. въ Jersey City, N. J.

Переглядъ »бондôвъ« предсѣдателя, секретара и касіера Р. Н. Союза.

Предсѣдатель и секретарь представили бонды по 1000 доларовъ зъ компаніи Aetna Indemnity, Hartford, Conn., а касіеръ од нъ бондъ зъ American Surety Compaлу зъ New York на $14.000, а другій вôдъ шамокиньскихъ горожанъ, на $18.000. Бонды вôддали контрольнôй комісіи.

О. Ив. Арданъ, бувшій контрольоръ Р. Н. С., вручивъ контрольнôй комісіи Р. Н. Союза »моргічи« и »бонды« довжниковъ Р. Н. Союза, а то: Моргічь вôдъ Василя Старинщака на $500.00 и бондъ на $1000, бондъ вôдъ Алексія Поляньского на $1350.00. Моргічь вôдъ Алексія Поляньского зôставъ затраченый черезъ Кондрата Котаньчика, бувшого касіера Р. Н. С., отже ухвалено и препоручено К. Котаньчикови, щобъ постаравъ ся о другу копію моргічу и зарекордувавъ його на товариство Р. Н. Союзъ.

По залагодженю формальности о. А. Бончевскій, бувшій предсѣдатель Р. Н. С., здає рапортъ новому предсѣдателеви зъ рахунку довжниковъ Р. Н. С. И такъ: Посля вспôльного рахунку К. Котаньчика и Алексія Шлянты, бувшихъ касіеровъ Союза, довжники Алексій Поляньскій и Василь Старинщакъ платили:

А. Поляньскій платитъ К. Котанчикови....	$88.72
А. Шлянтови	65.00
	50.00
	55.00
Разомъ:	$258.72
Процентъ	64.28
Остае довженъ Р. Н. С.	$416.28
В. Старинщакъ, котрый пожичивъ зъ касы Р. Н. С.	$500.00
Платив Котанчикови	44.09
Шлянтови	90.00
Разомь:	134.09
Процентъ	30.92
Довженъ Союзови	365.91

(Дальше буде.)

Квитъ.

Я низше пôдписаный, Петро Манько, посвѣдчаю, що вôдобравъ-емъ черезъ урядъ нашого братства посмертну запомогу по моимъ сынови въ сумѣ пятнайцять доларôвъ, за що складаю сердечну подяку урядови »Р. Н. Союза«.

Scranton, Pa. Aug. 15. 1902.

Петро Манько.

ПРИ СВѢДКАХЪ:

Печать братства св. Ілії въ Scranton, Pa.
Сем. Чвпакъ, предс. Лешко Демко, секр.

Квитъ.

Отсимъ посвѣдчаю, що вôдобраламъ зъ касы „Р. Н. Союза“ 300 доларôвъ яко посмертне по моимъ мужу бл. п. Михаилѣ Гойеанъ, за що складаю сердечну подяку.

Carnegie, Pa. Aug. 15. 1902

Анастазія Гойсанъ

СВѢДОКЪ: Петро Щерба, секретарь

— **Важне!** Дня 24-ого августа въ недѣлю вôдбудесь въ церковнôй гали въ Mt. Carmel, Pa. рôчный мітинґъ братства св. Петра и Павла. Буде выбиратись новый урядъ и переглядатись каса. Хто не явить ся на мітинґъ, заплатить 50 центôвъ кары.

Иванъ Дзятко, секретарь.

— **Братство** Покрова Пресв. Богородицѣ въ McAdoo, Pa., мае слѣдуючихъ урядниковъ: Конст. Поступакъ, предсѣдатель, Дим. Капитула, Box 105 McAdoo, Pa. секретарь, Мих. Дранъ, касіеръ. Иванъ Мацко, мѣстопредсѣдатель. Мітинґи вôдбувають ся кождои першои недѣлѣ въ мѣсяцю въ рускôй школѣ въ McAdoo, на розѣ улиць Blain и Hancock.

— **Братство** св. Петра и Павла въ Carnegie, Pa. заложене 18. феврураа 1902 року, числить 98 членовъ. Урядники суть слѣдуючі: Ем. Шпакъ, предсѣдатель, Box 707. Carnegie, Pa., Ив. Вындзылакъ заступникъ предсѣдателя, Гнатъ Турко, касіеръ, Макаръ Симочко, заст. касіера. Петро Щерба секретарь. Box 90, Carnegie. Pa. Мітинґи вôдбувають ся въ недѣлю по 12. кождого мѣсяця въ польскôй гали на Broadway, въ Carnegie, Pa. Ситизеновъ е 5.

— **Дня** 27-ого юлія вôдбувъ ся рôчный мітинґъ братства св. Петра и Павла въ Scranton, Pa. Доходу мало братство $226.50, розходу $215.37: зôстає въ касѣ $11.03. До нового уряду выбрано слѣдуючихъ: С. Чвпакъ, предсѣдатель, 314 Third Str., Ив. Фенякинъ, мѣстопр., Демко Лешко, 1025 Bergen Court, секретарь братства и „Союза“, Вилицкій Андрѣй касіеръ, Мих. Герко записникъ, М. Сиборъ и Митро Цимбаликъ, дозорцѣ касы. Ю. Гойдичъ, капитанъ, Андр. Гудакъ, контрольоръ, Ст. Куцеръ, дверникъ, П. Манько, Ив. Лвта, Гр. Гойдичъ, опѣкуны хорыхъ. Мітинґи вôдбувають ся въ четверту недѣлю кождого мѣсяця въ церковнôй гали на Broadway.

НОВИНКИ.

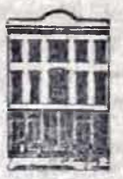

— **Памятайте на „Руско-Народный Домъ Еміґраційный въ Америцѣ“ и высылайте жертвы до касіера пôдъ адресою:** Mr. Lazor Syrotiak, 42 Washington st., Yonkers, N. Y., а заразомъ увѣдомѣть о тôмъ секретаря пôдъ адресою: Mr. K. Kirczov, 14 Essex Str., Jersey City, N. J.

— **Всѣ** Русины такъ канадѣйскій якъ и зо Спол. Державъ, котрі хотять, щобы образки ними надôсланй були друкований въ календари »Союза« нехай сейчасъ зволять ихъ прислати на адресу: Rev. Bonchewsky, 10 May Str. Ansonia, Conn.

— **Мѣсто** Ню Йоркъ було 30. м. м. свѣдкомъ великои жидôвскои революціи. Того дня вôдбувавъ ся похоронъ чудотворного жидôвского рабина, Якова Джозефа, а вôдъ часовъ царя Давида нѣхто ще не бачивъ такои товпы Израильтянъ. Зъѣхало ся ихъ около 150 тисячь старыхъ и молодыхъ, зъ халатами и пейсами, цилиндрами и ярмурками, зъ бородами, дѣтьми, „балабустами“ и т. д. Ся безчисленна товпа Жидôвъ переходила улицями Ню-Йорку и що кôлькадесять крокôвъ вôдправляла надъ тѣломъ небôщика короткій заупокойнй молитвы. Коли похôдъ опинивъ ся на улици Ґрендъ, напротивъ фабрики друкарскихъ пресъ, зъ кôнцъ будинку почавъ лятихтось воду на жидôвскй головы, кидати мокрй рянды а навѣть кидати куснѣ дерева. Сыны Израиля терпѣли довго, та коли якійсь фабричный робôтникъ бухнувъ на нихъ зъ 3-го поверха цѣле ведро воды, наставъ страшный судъ... Наче морскй филѣ заворушивъ ся Израиль и кинувъ ся на фабрику. За 5 мінутъ не лишило ся нѣ одного цѣлого вôкна у фабрицѣ, выважено дверѣ, поломано знаряды а широко и далеко загомонѣло одно велике „ай-вай“! Въ оборонѣ своего житя кôлька тысячь робôтниковъ фабрики взяло ся до автоматичныхъ огневыхъ спкавокъ и пустило пять величезныхъ струй воды на „избраный“ народъ. Се здѣлало правдиву метушню. Пôдъ ударами водяныхъ струй падали борцѣ наче солома, толочили однй другихъ, тручали и кричали рожными голосами. Конѣ зъ небôщикомъ утекли, та за него забули всѣ; кождый гадавъ о мести. Доперва 150 поліціянтôвъ зъ палицями зробило порядокъ и завôзвало амбулянсы. До шпиталѣвъ вôдвезено около 160 раненыхъ.

— **Посля** урядовои переписи зъ 1900 року живе въ Сп. Державахъ пôвнôчнои Америки 10,460.085 еміґрантôвъ. Въ тôмъ числѣ е зъ Африки 2.577, зъ Азіи (кромѣ Китаю, Японіи и Индѣй) 11.928, зъ Атлянтійскихъ островôвъ 10.955, зъ Австраліи 7.041, зъ Австріи 276.702, зъ Бельґіи 29.848, зъ Чехіи 156.999, зъ Канады 1,183.216, зъ середущои Америки 3.911, зъ Китаю (Чайнôвъ) 106 659, зъ Кубы 11.159, зъ Даніи 154.616, зъ Анґліи 843.491, зъ Финляндіи 63.440, зъ Франціи 104.534, зъ Нѣмеччины 2 669.164, зъ Греціи 8.655, зъ Голяндіи 105.098, зъ Угорщины 145.815, зъ Индій 2.069, Ирляндіи 1,619.469, Италіи 484.704, Японіи 81.590, Люксембурґіи 3.042, зъ Мексику 103.445, Норвеґія 338.426, зъ островôвъ Тихого океану 2.659, Поляковъ 383.595, зъ Портуґаліи 37.144, Румуніи 15.043, Росіи 424.372, Шкоціи 234.699, полудневои Америки 4.814, Испаніи 7.284, Швеціи 574 625, Швайцаріи 115.959, Турціи 9.949, Индій западныхъ 14.468, а зъ иншихъ краѣвъ 4.859 еміґрантôвъ. Уродженыхъ на мори е 8.310.

Кôлькожь е Русиновъ мѣжь тыми еміґрантами? — запытае неоденъ. На жаль зъ американьскои статистики не можна нѣчого певного дôзнати ся о числѣ поодинокихъ народностей. Ту помѣшаный горохъ зъ капустою. Можна лише здогадувати ся. **Д.**

ВСЯЧИНА.

— **Вôдповѣдь** Max O'Rell-ови на пытанє где подѣвають ся шпильки?“

Въ однôмъ поважнôмъ домѣ у Филадельфіи есть величезна армія блощиць; щобъ стѣнъ не валяти забиваючи ихъ на стѣнѣ, мешканцѣ дому лапають ихъ шпильками тысячами на день и мечуть зô шпильками на стритъ, щобъ не могли выйти горѣ сходами та назадъ до хаты вернутись.

Ф. Кохань.

Вежа св. Марка.

Якъ теперь показує ся зъ дальшихъ вѣстей, упадокъ славнои венецкои вежѣ про що мы вже доносили, бувъ предвидженый але за пôзно. Предсказавъ его архітектъ Русколѣ критичного дня о год. 9 рано, замѣтивши, що пукла мармурова стѣна вежѣ и зарядивъ сейчасъ опорожненє площѣ и замкненє склепôвъ. Въ пятьдесять мінутъ опôсля вежа упала. Славный золоченый ангелъ зъ верху вежѣ упавъ передъ самымъ входомъ до костела св. Марка, звôнъ зъ вежѣ спавъ зъ незвычайнымъ ґукомъ а руковище зôсунулось на одну величезну купу, такъ що утвореный черезъ те насипъ досягає высоты королѣвскои палаты. Зъ причины упаденя вежѣ панує въ цѣлôй Италіи незвычайне зворушенє и жаль а зъ усѣхъ сторôнъ краю надходять безчисленнй кондоленційнй письма и телеґрамы. Деякй заграничнй меценаты офѣрували ся зъ поважными грошевыми жертвами на вôдбудову вежѣ, але италіяньскій міністеръ просвѣты заявивъ, що Италія такихъ жертвъ приняти не може та що край вôдбудує вежу власнымъ коштомъ. Кошта сеи вôдбудовы обчисляють вже теперь на 15½ міліона лѣрôвъ. Въ руковищахъ поннщили ся також численнй творы штуки, але тыхъ вже нѣхто не зреконструує; пропали они разъ на все пôдъ ударами пемилосерного каменя. Послѣднй вѣсти голосять також, що и костелъ св. Марка вже незначно зарисувавъ ся а проф. Ваґнеръ въ интервю зъ кореспондентомъ вѣденьского „Fremdenblatt-у“ высловивъ свôй поглядъ що не лишь вежа св. Марка але и цѣла Венеція мусить згодомъ завалити ся, позаякъ пільоти и фундамента суть всюда прогнилй и не выдержать довго напору величезныхъ тягарôвъ. Такъ може пропаде колись и цѣле мѣсто, се мѣсто, котре тягомъ столѣтій було гордостію Италіи а для усього цивілізованого свѣта предметомъ естетичного обожаня и подиву...

Анґлійска кольонізація въ Африцѣ.

Анґлійцѣ, здобувши великимъ накладомъ крови и гроша бурскй землѣ, думають ихъ скольонізувати своими выселенцями, абы въ той способъ разъ на все унеможливити вôдорванє сихъ краѣвъ вôдъ Анґліи. Въ той цѣли завязала ся въ Лондонѣ кольонізаційна комісія зъ філѣєю въ Капштадѣ. У вôдозвѣ сеи комісіи сказано: „Треба бояти ся; що безмежнй жертвы крови и гроша, якй потягнула за собою вôйна, пôдуть на марне, коли не возьмемо ся енерґічно до того, абы по укôнченю вôйны заселити завойовану землю наскрôзь анґлійскимъ елементомъ“. — Лондоньскій Times вже навѣть найшовъ жерело, звôдки того „елементу“ набрати. Ото радить выслати до полудневои Африки 22.000 дѣтей зъ сиротскихъ заведень Анґліи. — Можливо однакъ, що правительство возьме ся на способъ дораджуваный що небôщикомъ Родесомъ, а именно, щобы на закупленыхъ земляхъ творити военно-рôльничй громады зъ бувшихъ анґлійскихъ жовнѣрôвъ, на взôръ російскихъ козаковъ. Земля припадала-бы имъ на власнôсть, а за се повинни бы они военну службу въ корысть Анґліи и въ разѣ потребы ставали бы пôдъ оружемъ.

Жертвы вульканічныхъ катастрофъ въ людяхъ.

Коли близше розглянути ся въ історіи вульканічныхъ катастрофъ, то покаже ся, що недавна катастрофа на Мартинѣцѣ и Сан Винсепсѣ есть вправдѣ одными зъ бôльшихъ, якй тямить людска память, але не належить до найбôльшихъ. Найбôльшимъ вульканічнымъ катаклізмомъ, що записаный людскою історією, є безперечно велике землетрясенє на япаньскôмъ островѣ Єддо, зъ року 1703, що пожерло 210.000 людей. Другимъ зъ ряду буде землятрясенє въ китайскôй провінціи Ґеіпен-Гпа зъ 1731, пôдчасъ якого погибло 120.000 людей. Трете мѣсце належить сицилійскому землетрясенню зъ 1693-ого року, якого жертвою впало 354 мѣсцевостей и 100 тыс. душъ. Дальше йде землетрясенє въ Шемасѣ коло Баку 1667-ого року зъ 80.000 убитыхъ засыпанє Помпеѣвъ и Геркулянумъ 79 ого року по Христѣ, землетрясенє въ Лизбонѣ зъ 1755-ого р. и выбухъ вулькану та землетрясенє въ Японѣ 1805-ого року — що пожерли по 50.000 людскихъ истотъ. Теперь доперва приходить черга на землетрясенє въ перувіяньско колюмбійскихъ Андахъ зъ 1797-го року выбухъ вулькану Кракатоа ра Джавѣ зъ 1882-ого р. и послѣдня катастрофа на Мартинѣцѣ, що зґладила до 40.000 людей. До великихъ катастрофъ треба ще зачислити землетрясенє въ Перу (1746-ого року) зъ 18.000 убитыхъ; землетрясенє въ Каракасъ (1812-ого р.) зъ 12.000, землетрясенє въ Екуадорѣ (1859 ого р. зъ 5.000, землетрясенє въ Гаитѣ (1852-ого р.) зъ 4.000 и инше землетрясенє на тôйже островѣ (1751-ого р.) зъ 3.000 жертвъ.

Бôльше поступовый.

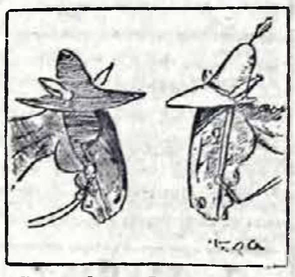

Карый: — Ґі, ґі, ґі! Ты якъ бачу, маешь капелюхъ пôсля найновѣйшои моды.

Гнѣдый: — Шюръ! Въ Америцѣ все придержує ся моды Впрочôмъ не хочу, абы такъ смѣяли ся зъ мене, якъ зъ канадійскихъ Русиновъ, котрй все ще ходять босо, а строять ся въ старо-краєвй сердаки, гуньки, и кожухи. Нашъ рôдъ бôльше поступовый...

Ч.

Фарма на продажь.

A. B. Stewart мае на продажь фарму въ Duck Lake, Sask., Canada, на котрôй побудована хата въ два поверхи, стайня, стодола, возовня, пивниця на лѣдъ. Фенсъ дротяный въ двѣ лініи, керниця коло хаты, друга керниця мягкои воды. Трохи лѣса въ однôмъ мѣсци. Фарма дуже добра, вся до ораня. Хоче два тысячѣ вôсѣмсто доларôвъ.

Шукае мѣсця.

Дякъ зъ добрымъ голосомъ, умѣе вести хоръ и учити дѣти. Близшихъ поясненъ удѣляе Редакція „Свободы“.

Оголошене.

Котра руска громада потрѣбує священника на яку потрѣбъ. або хотѣлабъ достати сталого священника, нехай удаесь до секретаря Духовнои Рады на адресу:

Rev. St. Makar,
Box 13, — Mt. CARMEL, PA.

Оголошене.

Котрый фармеръ мôгъ бы доставити 10 тоновъ сѣна вязаного въ »бончахъ«, най зволить ласкаво вôдписати на низше подану адресу, въ якôй цѣнѣ тонъ безъ експресу або разомъ.

NICETAS DZMELYK,
Box 2, — SMOKE RUN, PA
Clearfield Co.

Купуйте книжки!

Грошѣ присылайте напередъ.

За пересылку платимо самй.

Назва	Ціна
Апостолы и евангелія	35
Американьскій шляхтичь	15
Ближни, оповѣданя	1.00
Бодларôвна	15
Бесѣды про часы козацкй	75
Безъ працѣ, казка	20
Борба клясъ	10
Букварь угроруский	10
Баґітки	10
Библія мала	30
Байки молодшимъ и старшимъ	25
Богацько галасу зъ нечевя, комедія	70
Величина и будова звѣздного свѣта	5
Вояникъ Геншель	60
Великій Изборникъ	$4.00
Весела книжочка зъ образками	30
Вôдкрытя Америки	10
Гуморыстика	10
Гамлетъ	90
Голодъ, Кн. Гамсуна	1.00
Дика Папѣ,	80
Досмѣды зъ поля статистики	10
Думы и мрѣѣ	80
Духъ часу	80
Дезертиръ, Ковалева	60
Де-що про права и суды въ Сп. Дер.	10
Де-що про землю	10
Дивнй пригоды Комаха Сапґвина	25
Енеїда Котляревского	50
Економічне положеня руськихъ селян в Угорщинѣ, Е. Егана	10
Зъ вершинъ и низинъ	1.50
Зъ села	20
Записки школяра	20
За батька, драма	25
Іван Гус, гуртовий спів, Лисенка	50
Календарь для Ам. Русиновъ (1902)	50
Календарь Православный буковиньскій (1902)	40
Календар пекольний 1902	20
Кльод Ґе	10
Казки Андерсена	25
Казки Толстого	20
Ковалъ Бассімъ	60
Катехизмъ	10
Коляды и щедровки	10
Казки Ґрімовъ	25
Казки Ґрімовъ опр.	40
Казки народнй	25
Казки народнй опр.	40
Канадійска Русь	10
Конституція Сполуч. Державъ	10
Капиталъ и праця	10
Камнна душа	10
Карби — гуцульскі новелї	30
Сухарка руска	70
Казка про жида	10
Лихий попутав, опов. Мирного	20
Лис Микита	50
Лихій день, комедія	10
Лукъ Заливайко	15
Молитвенникъ для дѣтей	10
Молитвенникъ для дѣтей	20
Микола Палнинъ	10
Нечитальникъ	50
Нашй звѣрята	25
Народнй казки	25
На добродѣйнй цѣли, комедія	35
Народный Рухъ Ав.-Уг. Русиновъ	15
Нарід в неволї	10
Наталка Полтавка	20
Образки для дѣтей за оденъ	1 ц.
Оповѣданя Марка Вовчка	30
Оповѣданя С. Макара	15
Образки зъ Америки	10
Оповѣдани Стороженка	10
Оповѣданя для дѣтей	20
Опришок Яношік	25
Пригоди Дон-Кіхота	40
Пѣснословець	40
Повѣсти Устіяновича	80
Протестъ галицкихъ Русиновъ противъ мадярского тысячолѣтія	10
Про вôдступник. вôдъ рос православія	10
Покарана лож, комедія	10
Повѣсти Федьковича	20
Подорож до краю великанів	25
Паньскі жарти	30
Руский спѣванникъ брош.	40
„ „ оправл.	50
Розказы про силы природы	10
Русини пряшівской епархії	35
Розмова Поляка зъ Русиномъ	10
Свекруха, комедія	30
Словарь російско-укр. (4 томы)	6.00
Сім казок	50
Словаки и Русины	40
Тарасъ Бульба	30
Творы Ст. Руданьского	50
Тымко Гаврилюкъ	15
Хмельницкій и Хмельнищина	15
Чума горѣлчана	30
Читанка для III. клясы	40
Читанка для IV. клясы	50
Якъ повставъ свѣтъ?	15
Яблочникаръ, комедія	15
Як козам роги виправляють!	10

Замовляйте только тй книжки, котрй тутъ поданй.

SVOBODA, Box 12, Olyphant, Pa.

Где есть?

Хто хоче шукати своихъ краяновъ черезъ нашу газету, мусить заплатити 25 центôвъ за кожде оголошене напередъ.

Оголошене.

ВЕЛИКІЙ ПІКНИКЪ

вôдбуде ся въ Jersey City, N. J., въ суботу,

дня 30. августа. 1902 р. — въ — **БОЛДВИНЪ ПАРКЪ**

Братствомъ св. Петра и Павла на доходъ мѣсцевои новои церкви. Початокъ о 1-й год. по полудни. Музыка буде доборна. Вступъ вôдъ особы 25 цнт. — Запрашаемо всѣхъ до якъ найчисленнѣйшои участи.

За комітетъ братства:
К. Кирчовъ, през.; Ан. Сандовичъ, секр.
Есав. Марковичъ, касіеръ.

Въ редакціи „Свободы" можуть достати Всч. ОО. Духовні по 1 цнт. за еґземпляръ:
1) Extractus matriculæ copulatorum,
2) Extractus matriculæ baptisatorum,
3) Extractus matriculæ defunctorum.

ЧИТАЙТЕ »СВОБОДУ«!

СЕМАНЪ МИТРЕНКО
готельничій
на River st., OLYPHANT, Pa.

Хочешь выпити гарненько?
Запытай ся де Митренко;
Готель, виску, пиво мае,
Повнѣ склянки доливае.
6 цигара, е и галя
На мітинія, на забавы:
Тамъ посидишь, погуляешь,
Вчуешь нсодно цѣкаве, —
А що выпешь, то знай брате,
Піде дальше, якъ у пяты!

Гр. ЖУРАВЪ и Ал. ГОРБАЛЬ
—мають—
знаменито заряджений готель въ Derby, Conn.,
близько двпа. 94 Main Str.

Всѣ знають Гриця и Лешка, бо они добрѣ Русины! Обслужать васъ скоро и гречно. Товаръ мають добрый. Порадять краянамъ куда, де и якъ удаватись въ справахъ ґрунтовыхъ въ старомъ краю. До свого заходѣтъ до свого!

Вже бы часъ и своихъ спомагати.

Также посылають грошѣ до всѣхъ частей свѣта тано, скоро и безпечно, бо вложили кавцію (заруку).

ВИКТОРЪ ВѢЛЮШЪ.
—:: Нотаръ Публичный. ::—

Залагоджуе всякй справы ґрунтовй и маєтковй зо старымъ краемъ. Выробляе повномочія, купуе або продае мастки, веде процесы, довершуе подѣлу маєтковъ, колектуе грошѣ зъ старого краю, увольняе водъ асентерунку и т. п. Продае также шифкарты, посылае грошѣ до краю и асекуруе вѣдъ огню и на житє за найнизшу цѣну.

Всѣ справы полагоджуе точно и скоро.

Порады удѣляе листовно або устно зовсѣмъ безплатно.

VICTOR WILUSZ,
Notary Public,
205 Washington Str.
JERSEY CITY, N. J.

Не тратьте дорого нагоди, лишь сейчасъ закажіть собѣ для своихъ померших нагробникъ, не посылайте на честь и дари. Візьміть ... дороженькихъ особамъ, що ихъ смерть подкосила. Маємъ рускій железні хресты, гарні и досить великі по 5 доларівъ и дорожші. Пошлемъ Вамъ ихъ враз изъ полетними камнями о померших, якого забажете. Треба только прикрупити до подставы и положити на могилѣ. Пишѣть по пояснене по илюстрований каталогъ. Адреса:

NEW YORK CEMETERY MONUMENTAL CO.
PUNXUTAWNEY, PA.

ОДИНОКИМЪ
найвпучшимъ рускимъ друкаромъ въ Америцѣ есть
ВАСИЛІЙ САРИЧЬ.
517 E. 13th Str., NEW YORK, N. Y.

Онъ вамъ выготовить всякй друкарскй працѣ красно и дешево, яко никто иншій въ Америцѣ. Онъ друкуе на рускомъ, словацкомъ и англицкомъ языку: статуту, бальовы тикеты и всьо, що только для братствъ и поодинокихъ людей є потребно.

Адресъ: V. V. Sarych, 517 E. 13th St. NEW YORK, N. Y.

Dr. F. J. Meek,
(МИКОЛАЙЧИК.)
СПЕЦІЯЛІСТ
СЛАБОСТЕЙ
ЖІНОЧИХ,
ДИТЯЧИХ
І ВЕНЕРИЧНИХ.
Жени при породі удаються особливої опіки.

Офіс: 3 N. Shamokin Str. SHAMOKIN, PA. Телефон Nr. 1673

Юрко А. Прокоповичъ,
погребникъ, готельникъ. и Livery Stable
— Гали на митинги и забавы. —
201 Jones Str., OLYPHANT, Pa.

Велика фабрика цигаровъ
ПОЛЬСКО-ЛИТОВСКОИ СПОЛКИ
въ Mt. Кармель, Па.

Въ мѣстѣ и околици знають добре сею фабрику, бо всѣ лишь ту ордерують, а курцѣ-знатоки твердять, що лѣпшихъ циґаровъ не найдете въ Пенсильвенія.

Вирочѣмъ не треба хвалити, бо добре само хвалить ся. — Адресъ фабрики:

CIGAR MANUFACTUR. CO.
Mt. Carmel, Pa.

Юліянъ Копыстяньскій
(JULIAN KOPYSCIANSKI)
424 Shamokin Str., ШАМОКІНЪ, ПА.

Первоярядный салюнъ рускій. — Найлучшй напитки можна ту достати, якъ: пиво на пляшки и бутельки, вина розмаитого гатунку, горѣвки доскональ, цигара дуже добрѣ.

Спамятайте Браття Русины до своего брата Юлька.

Гавріилъ Дзядикъ,
130 Main Str.
DERBY, CONN.

Першій и одинокій рускій аґентъ въ тыхъ околицахъ и на цѣлый Конектикутъ. Спродає шифкарты на всѣ лініи и на найлѣпшй шифы до и зъ всѣхъ частей свѣта по цѣнахъ компанічныхъ.

Пос..лае грошѣ скоро, таньо и безпе но до всѣхъ ..астей свѣта.

Мае також знаменито заряженый сторъ, ґросерню и бучерню. Мае на складѣ и продае краевй и американьскй патентованй медицины и розличнй дробязґовй товары, якъ jewelry, stationery и кухоннй рѣчи.

Русины! Часъ вже перестати жидковъ спомагати, коли все потрѣбне достанете за ту саму цѣну у свого старого знакомого. Мешкае на 128 Caroline Str.

ВЕЛИКІЙ КОМПАНІЧНЫЙ СТОРЪ
Russian Mercantile Co. Ld.
— ВЪ —
Shamokin, Pa.
327 Shamokin st.

Найбольшій рускій компанічный сторъ въ Америцѣ. Заложеный ще въ роцѣ 1889, а теперь побольшеный, украшеный и на ново урядженый. Новый домъ великій, красный, котрый компанія купила 1896 року за $18.000 доказуе, що може компанічна робота. — Всѣ розумнй Русины належать до тои компаніи, купують зо свого власного стору значить, спомагають самыхъ себе. — Мѣсячно обертае сторъ сумою $3,500.00

Заряджае нимъ:
Т. Федько.

ДАРОМ 14 ПРЕКРАСНИХ ПОДАРКІВ! НАЙБІЛЬШИЙ БАРҐЕН ПРЕДЛОЖЕНИЙ КОЛИНЕБУДЬ! НИЧ НЕ КОШТУЄ ВАЧИТИ ТОВАР! Днесь предкладаємо одну з найлїпших годинок які продають: Правдиву Американьску 14 к. з подвійною золоченою ковертою, женьску або мужеску з Правдивим Американьским Осередком, дорогими каменями, добрим ходом R. R. ґарантовану, ніклеве викінчене, зреґульовану з письменною Ґаранцією на 20 літ, що до вигляду, витревалости рівну $40 щирозолотій годинці. Всім любителям тої класи годинки даємо в протягу найблизших 60 днів зовсім даром слїдуючі красні подарки: 1 Віденьску файку з морскої пінки, з бурштином вартости $1.50; 1 Правдиву з мор. пінки циґарницю варт. 75 ц; 1 правдиву м. п. циґарничку 50 ц; 1 шкіряний капшук на тютюн 25 ц; 1 ніклове пуделко на сірники 25 ц; 1 елеґантний золотий ланцушок з Cameo Charm $1.50; 1 прекр. золочену брошку $1.00; 1 пару кульчиків з брилянтами 1.00; 1 прегарну шпильку до машлї з каменем 40 ц; 1 пару золочених спинок до маншетів 40 ц; 1 пару золочених спинок до рукавів 25 ц; 2 спинки до ковнїрика 50 ц; і 1 добру спинку на груди з красним каменем 75 ц. Годинку і 14 подарків шлемо C. O. D. $4.98 і коштна експресу з правом безплатного оглядання і відіслання назад на наш кошт єли не подобають ся. Де нїт експресового офісу треба $4.98 післати зъ ордером. Хто пішле гроші з ордером дістане еще кишенковий ніж даром і всї річи оплачені реджістрованою почтою ОДНА ГОДИНКА ДАРОМ З ПОДАРКАМИ єли купиш або продаш 6. Пиши чи хочеш женьску чи хлопску годинку. До женьских годинок посилаєм 50 ц. довгий Lorgnette ланцушок вмісто Дикенса. Пиши днесь заким наш товар буде розпроданий. Адрес ATLAS JEWELRY CO., 67 Metropolitan Block, CHICAGO, ILL.

T. TALPASZ
ТЕОДОЗІЙ ТАЛПАШЬ
РУСКІЙ РЕСТАВРАТОРЪ
— и —
ГОТЕЛЬНИЧІЙ
246 Pearl Str.
Shamokin, Pa.
Недалеко рускои плебаніи.

Добрый вечеръ друже мой!
— Добрый вечерь, свате!
А куды такъ спѣшите?
— До Талпаша, брате!
Що за Талпашь? Зводки вонъ?
— Та-жь краянъ нашь милый
— У него всѣ Русины
— Подкрѣпляють силы!...
— Що за бриндая й пиво тамъ!
— Обходить ся файно!
— Обслугуе якъ братамъ!
— Таньо надзвычайно!

Вôдъ теперь Русины зъ Simpson, Pa. и околицѣ не потребують уже ходити до чужихъ, котрй ихъ обдерали и туманили, вызискували и смѣяли ся зъ ихъ легковѣрности. Най лишь они затямлять слѣдуюче:

ЯКИМЪ ГАВРАНЪ
ґросерникъ въ SIMPSON, PA.

Се правдивый Русинъ, чоловѣкъ чесный и статочный (що потвердить кождый его знакомый) а все, що е въ его ґросерни, добре и не дороге. Ще одна выгода: ВОНЪ ПОШЛЕ ВАМЪ ГРОШЪ ДО СТАРОГО КРАЮ БЕЗПЕЧНО И СКОРО. Идѣть до него, най чужй не розпыхають черева нашою працею.

Гей Русины! чи знаете вы дорогу до дешевого и доброго купна? Она веде просто до

Юрія Хиляка
въ OLYPHANT, PA.

Вы его певно добре знаете. Въ него знайдете одинокій, найдешевшій, найлучшій и наймоднѣйшій сторъ зъ убранями. Купите добре „шифкарту" и скоро а безпечно вошле вамъ грошѣ до старого краю. Не гадайте однакъ, що то вже все — нѣ! Вôнъ мае ще найпарадиѣйшій салунъ въ мѣстѣ подъ назвою:

Anthracite Hotel.

Тамъ доперва погостите ся, якъ въ роднои бабки на весѣлю.

THE HOME BREWING CO.,
Shenandoah, Pa.

Выробляе бѣле и червоне пиво, портеръ и ейль найлѣпшого ґатунку въ стейтѣ. Уживають лишь найлѣпшого ячменю и хмелю. Держить все чисто. — Услуга добра.

Union Beer.
Christian Schmidt, президентъ,
W. W. Rynkiewicz, секретарь.

К. Файферъ,
одинокій славяньскій погребникъ въ Питсбурґу и околици.

Вынаймае вôзки и повозы на весѣля, хрестины, похороны и т. п. по дуже умѣркованой цѣнѣ.

Его офисъ лишь оденъ блакъ вôдъ рускоі церкви, 806 Carson Str., S. S. Pittsburg, Pa.

Гавріилъ Малнякъ
Гуртовный складъ
(Wholesale)
20 Market st.
SHAMOKIN, PA.

Мае завсѣгды на складѣ свѣже, добре пиво въ великихъ и малыхъ бочôвкахъ зъ найлучшихъ броваровъ, горѣвки и лікеры найлѣпшого ґатунку.

Братя! замовляйте у своего!

Глухоту
также шум в ушах лічать в найкоротшім часї. За тану цїну. Пишять сей час. Векі пояснена даром. Лічимо навіть слабости, котрі взагалі вважають нев(ил)ічимими. Одинокий заклад сего рода в Америцї. Руска клініка St. Louis, No. 2933 Henrietta Str.

Оденъ зъ найбольшихъ броваровъ въ Америцѣ.

ВАРИТЬ ПИВО НА КРАЕВЫЙ СПОСОБЪ, БЕЗЪ ВСЯКИХЪ ПРИМѢШОКЪ.

Хто лишь разъ покоштуе сего пива, тôй иншого вже не хоче пити.

Голова вôдъ него нѣколи не болить, бо есть здорове и поживне.

НЕ ТРЕБА ЕГО ЗЪ РЕШТОЮ ХВАЛИТИ, БО ДОБРЕ САМО ЗА СЕБЕ ГОВОРИТЬ.

E. ROBINSON'S SONS,
LAGER BEER BREWERY,
435 to 455 N. 7-th Str.
SCRANTON, PA.

Telephone calls. GENERAL OFFICE 2333.
NIGHT CALL 4854.

Иванъ Глова.
JOHN GLOWA
(POSTMASTER)
Excelsior, Pa.

ОДИНОКІЙ СТОРЪ НА ЦѢЛЫЙ EXCELSIOR.

Всякй потрѣбнй рѣчѣ до житя, якъ також можна купити убраня майнерскй и звычайнй.

Посылае також грошѣ до всѣхъ частей свѣта, скоро, тано и беспечно.

Продае шифкарты.

Не вôдъ нынѣ вже знають люде солідного Ивана Глову.

Dr. John Szlupas
421 Penn. Ave.
SCRANTON, PA.

Знаменитый лѣкаръ. Довголѣтна практика дала ему способность стати добрымъ лікаремъ. Лѣчить успѣшно всякого рода хоробы. Мае також свою власну аптику, въ котрôй выробляють ся дуже добрй и помôчнй лѣкарства.

Розмовить ся по руски, литовски, польски и по английски. — На цѣлой околици знають добре Шлюпаса.

МАЄШЬ КНИЖКИ ДО ОПРАВЫ?
CONDRAD LOTZ.
305 Lackawanna Ave., Scranton, Pa. оправляе книжки всѣлякого рода, хочь бы якъ розтрясенй. Также робить книжки для братствъ, церковъ, бизнесменôвъ и т. д. За роботу ґварантуе.

J. BOBKOWSKI
ПРЕДПРІЄМЦЯ ПОХОРОНÔВЪ.

Вынаймае також „коричи" на похороны, хрестины и весѣля по дуже низькихъ цѣнахъ.

300
PEARL and MULBERRY st
SHAMOKIN PA

РЕСТАВРАЦІЯ И КАВЯРНЯ
TROMETTER'S
(Трометтеръ)
Cor Rock & Sunbury Str., SHAMOKIN, PA.
напротивъ National Bank.
Снѣданя, Обѣды, Вечерѣ.

Въ кождôмъ часѣ можна достати такъ горячй якъ и зимнй перекуски. Потравы прилагоджений на европейскій способъ, дуже смачно. Услуга солідна. Окремй комнаты для родинъ. Найлучшй вина, пива, лікеры, горѣвки и всѣ можливй напитки. Цѣна дуже мала.

Выробляе братскй машлѣ, шапки, вôдзнаки, хоругвы, униформы.

Цѣнникъ и пробки высылае даромъ.

R. H. Morgan, 23 N. Main str. SHENANDOAH, PA

P. V. OBIECUNAS,
1118 Carson str., Pittsburg, Pa.

Мае банкъ, заложеный въ 1894 р. Продае шифкарты на всѣ корабельнй лініи дуже тано.

Посылае грошѣ до всѣхъ частей свѣта дуже скоро и безпечно.

Мешкае 4 „блоки" вôдъ рускои церкви на „Савт-Сайдъ." — Вже часъ перестати ходити до чужихъ, а попирати свого. — Розмовите ся зъ нимъ по руски.

B. J. Keogh.

Продае всякй напитки темперенційнй, вайсбіръ и селцеръ.

СПЕЦІЯЛЬНЙ ОРДЕРЫ НА БАЛѢ, ПИКНИКИ, ВЕСѢЛЯ И ДРУГЙ ЗАБАВЫ ДОСТАРЧАЄ СКОРО.

Офисъ: 327 E. Centre Str.
SHENANDOAH, PA.

РУСКІЙ КРАВЕЦЬ.
Въ Шамокінъ, Па. мешкае рускій кравець
ПЕТРО КУЗМИЧЬ
146 Lincoln str.

Робить вôнъ всѣлякй убраня мужескй складно и дешево.

Хто у него замовить убране, нѣколи тою не пожалуе.

B. W. Woshner,
Перво-рядный складъ убраня для дѣтей и дорослыхъ, 1306 Carson Str. межи 13 а 14 улицею, S. S. Pittsburg, Pa.

Хто лишь себе и дѣточки
Хоче гарно вбрати,
Той не мусить у жидовски
Сторы заглядати:
У Вошнера все дешево
„Суты" въ моднôмъ крою —
И вôнъ певно вамъ не скаже:
„Ґeравтъ, дурный тою!"

Одинокій
ПОГРЕБНИКЪ
на парохію руску въ Northampton, Pa. и околицю
M. F. S. Keck.

Тôлько до него удавайте ся, а вôнъ всѣхъ красно и туньо обслужить.

ЧИ НЕ ЧУДЕСА ТО?

Такъ питаются люди, котори можно сказати чудесныиь способомъ были вылѣчени отъ разныхъ тяжкихъ болѣзней.

Не чудеса то, а знаніе!

Кто терпитъ на яку нибудь болѣзнь и хоче отъ неи вылѣчитися, кто хоче надобути утрачене здоровье и силу, нехай съ вниманіемъ прочитае нижшеслѣдующи строки.

Доказано, що не каждый докторъ есть добрый лѣкарь, а дуже добрыхъ лѣкаровъ и совсѣмъ таки мало. Одинъ лѣкарь мало учился и для того многого не може роспознати; другій зновъ много учился, но мало знае, бо не мае добрыхъ способностей. Прирожденна способность, быстрый розумъ и опытность, — отъ рѣчи, котори роблятъ лѣкаря добрымъ лѣкаромъ.

Чи чули де-що про профессора Коллинса?

Розумѣется, чули, бо его слава иде по цѣлому свѣтѣ. Онъ много учился въ славныхъ университетахъ не только въ Европѣ, но и въ Америцѣ; онъ много лѣтъ робилъ разни опыты и успѣлъ въ лѣкарскомъ знавію якъ найлучше, бо природа обдарила его вынимаючою мудростью, острымъ розумомъ и великимъ талантомъ.

Теперь Професоръ Коллинсъ есть человѣкъ славный на цѣлый свѣтъ. Не только обычни люди идутъ до него за помощью въ часѣ болѣзни, но и найлучши докторы удаются до него за порадою и поясненьемъ, коли не можутъ порозумѣти якой нибудь болѣзни.

Можно смѣло сказати, що кого онъ не вылѣчитъ, тому и никто другій не верне здоровья.

Профессоръ Коллинсъ дае поясненья докторамъ въ лабораторіи.

Той-то извѣстный и славный докторъ, щобъ якъ найлучше могъ помогти страждущому роду людскому, заложилъ лѣчебницу подъ именемъ „Professor Collins New York Medical Institute", ч. 140 West 34th street въ Нью Іорку.

Въ той лечебницѣ получили помощь уже тысячи слабыхъ, а межи ними и многи сотки славянъ. Въ канцеляріи той лѣчебницы каждый може бачити листы отъ множества краяновъ, котори сердечными словами дякуютъ Проф. Коллинсови за то, що ихъ нѣбы якимсь чудомъ вылѣчилъ отъ найтяжшихъ слабостей, въ той часъ, якъ други докторы и лѣчебницы не могли помогти имъ.

За для недостачи мѣста, подаемъ тутъ только немноги и коротши изъ тѣхъ листовъ, заслужующи упоминанья.

YOUNGSTOWN, O. 1 Sept. 1900.

Пане Профессоръ Коллинсъ!

Посылаю Вамъ свою фотографію, щобъ видѣлисте, що уже здоровый. Цѣлыхъ 5 роковъ хоровалъ я. Одинъ докторъ говорилъ, що маю ятра нездорови; другій говорилъ, що бедра менѣ затвердѣли; третій казалъ, що пузырь маю не въ порядку, и т. д. Много грошей отдалъ я на лѣкаровъ, долго былъ и въ госпиталю. Вы же одразу познали, що менѣ треба, и Ваши лѣкарства за два мѣсяцы уздоровили мене. Каждому скажу теперь, що Проф. Коллинсъ найлучшій докторъ на свѣтѣ. Съ краянскимъ поздоровленьемъ

Василь Гричъ.

YONKERS, N. Y. 3 Іюня 1900.

Милый и чтенный проф. Коллинсъ!

Вамъ вѣдомо, що былъ я дуже хорый. Малъ кашель, душило мене, тяжко дыхалъ и при томъ чулъ боли въ персяхъ. Худнулъ постоянно и уже на костякъ былъ подобный. На лѣкаровъ выдалъ до 200 д. но дармо. Не могучи мене вылѣчити, казали, що маю сухоты и мушу умерти. А теперь я здоровый и важу 185 фунтовъ. — Ваши лѣки вернули менѣ здоровье. Подяка Вамъ.

Іос. Вейнеръ.

DETROIT, Mich. 13 Авг. 1900.

Профессорови Коллинсови въ Нью-Іорку.

Высокопочтенный Пане!

Ваша слава иде далеко — широко по свѣтѣ, але якъ бы цесари да короли знали Ваши глубоки знанія та опытъ, то не давали-бъ Вамъ лѣчити худобныхъ людей, а для себе держали-бъ Васъ. Я малъ несчастье упасти со сходовъ и тяжко покалѣчитися. Малъ порушены кости и въ нутрѣ сильно повредилъ себе, и лѣкари, котри мене лѣчили, говорили, що до смерти буду слабымъ калѣкою. Вы зараъ же зробили мене здоровымъ. Шкодую, що не можу Вамъ якъ належитъ отдячити.

Вашъ на вѣки благодарный
Иванъ Пиларъ.

SCRANTON, PA. 5 Іюля 1900

Чт. Проф. Коллинсъ!

Не знаю, якъ я высказати Вамъ свою вдячность за то, що мене отъ великихъ болей освободили. Мала велики боли во всѣхъ удахъ, коло-ко мене въ боку и въ крыжахъ. Ох страшно терпѣла! Была въ краю великихъ докторовъ, лѣчили мене и профессоры въ Пештѣ, але дармо. Думала уже, що и до смерти не позбавлюсь того, але когда прійшла до Америки за сыномъ, тутъ менѣ порадили еще и до Васъ удатись за помощью, що и зробила. Лѣки, котори менѣ два разы заслалисте, мали той добрый учинокъ, що теперь — слава Богу! — здорова.

Съ поздоровленьомъ и почтеньемъ
Марія Корешъ.

POCAHONTAS, W. Va. 6 Мая 1900.

Милый панъ Профессоръ!

Нехай Вамъ Богъ заплатитъ за Ваше благодѣяніе. Была хора 6 роковъ, ходила по докторахъ, но они не могли помогти менѣ, бо не знали, яку слабость маю. Каждый инакше говорилъ менѣ. Уже не надѣялась и жити на свѣтѣ. Напослѣдку захотѣла еще Васъ спробовати и слава Богу, що зробила то. Ваши медицины позбавили мене болей и теперь я толста, здорова и сильна, а люди говорятъ менѣ, що о 10 лѣтъ стала молодша.

Съ краснымъ поздоровленьемъ
Анна Ковачакъ.

PITTSBURG, Pa. 18 Мая 1900.

Славному п. проф. Коллинсу.

Вы знаете, яку тяжку и по словамъ докторовъ невылѣчиму слабость я мала. Теперь я уже легко дыхаю, ницо мене не болитъ и чую себе здоровою. Съ благодарностью признаю, що Вы вырвали мене изъ рукъ смерти, бо инакше не было-бъ менѣ помощи. Нехай Васъ преблагій Богъ Отецъ живитъ на многи и многи роки, щобъ и на дальше Вы худобнымъ помагали.

Ваша вѣрна
Жозефина Рошко.

Профессоръ Коллинсъ посылае лѣкарства по цѣлыхъ Соединенныхъ Штатахъ и Канадѣ.

Слабыи пріймаются лѣтомъ отъ 10 до 1 години рано, а по полудню отъ 2 до 5. Въ недѣлю только отъ 10 до 1 по полудню.

Пишѣтъ о всякой рѣчи на адресъ:

Professor COLLINS New York Medical Institute
140 W. 34th St. New York City.

ОДИНОКІЙ РУСКІЙ ГОТЕЛЬ
Д. ГОЛОДА
38 Green str., JERSEY CITY, N.J.

Кождый Русинъ маючій яку небудь потребу въ Ню Йорку, чи въ околици, повиненъ вступити до того готелю, бо тутъ достане найздоровшй и найтаншй напитки всякого рода и пораду, де най лучше купити шифкарту.

C. M. HATHAWAY,
аґентъ вôдъ огневои асекураційнои компаніи.

Колектуе также грошѣ за рентъ. Мае два домы до ренту на Race str., три домы на продажь на Hill str., домы до мешканя або на продажь на Blakely, Olyphant, Pa.

ЦѢНА ДУЖЕ НИЗЬКА